

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

WILLIAM SAROYAN

Yüreğim Dağlardadır

OYUN

WILLIAM SAROYAN

Yüreğim Dağlardadır

İngilizceden çeviren: Ece Eroğlu

u s u l g e r e ğ i

Bu metin 2003 yılında, Aras tarafından, iki oyunu tek ciltte bir araya getiren *Yüreğim Dağlardadır / Yaşamak Vakti* adlı kitapta yayımlanmıştır.

Bugün bu iki oyunu, gözden geçirilmiş çevirileriyle
ayrı başlıklar halinde sunuyoruz.

Bu eserin çevirisi, 1940 yılında, ABD’de,
Harcourt, Brace and Company yayınevi tarafından yayımlanan
Three Plays: My Heart’s in the Highlands, The Time of Your Life,
Love’s Old Sweet Song’dan yapıldı.

Türkçe yazımda Ömer Asım Aksoy’un *Ana Yazım Kılavuzu*
(Epsilon Yay.) temel alındı, Necmiye Alpay’ın
Türkçe Sorunları Kılavuzu’ndan (Metis Yay.)
yardımcı kaynak olarak yararlanıldı.

y a y ı n c ı n ı n n o t u

YÜREĞİM
DAĞLARDADIR

Aras Yayıncılık
İstiklal Caddesi, Hıdivyal Palas 231/Z
34430 T nel, Beyo lu-İstanbul
Tel: (0212) 252 65 18 - 243 06 02
Fax: (0212) 252 65 19
info@arasyayincilik.com
www.arasyayincilik.com
Sertifika No: 10728

ARAS - U UU 235

Y re im Da lardadır
William Saroyan
My Heart's in the Highlands

  1939 William Saroyan

  2019 Aras Yayıncılık

*Bu kitabın yayın hakları
AnatoliaLit Ajans aracılığıyla alınmıştır*

Yayıma Hazırlayan

Lora Sarı

Kapak Fotoğrafı

Bo os Bo osyan

(William Saroyan, arkasında Ararat Da ı, Ermenistan, 1978)

Kapak Tasarımı

Aret Gıcı

Kapak Uygulama

Melisa Arsenyan

ISBN 9786052100455

Baskı ve Cilt

Sena Ofset, 2. Matbaacılar Sitesi 4NB7-9-11 Topkapı-İstanbul

Tel: (0212) 613 38 46 / Sertifika No: 12064

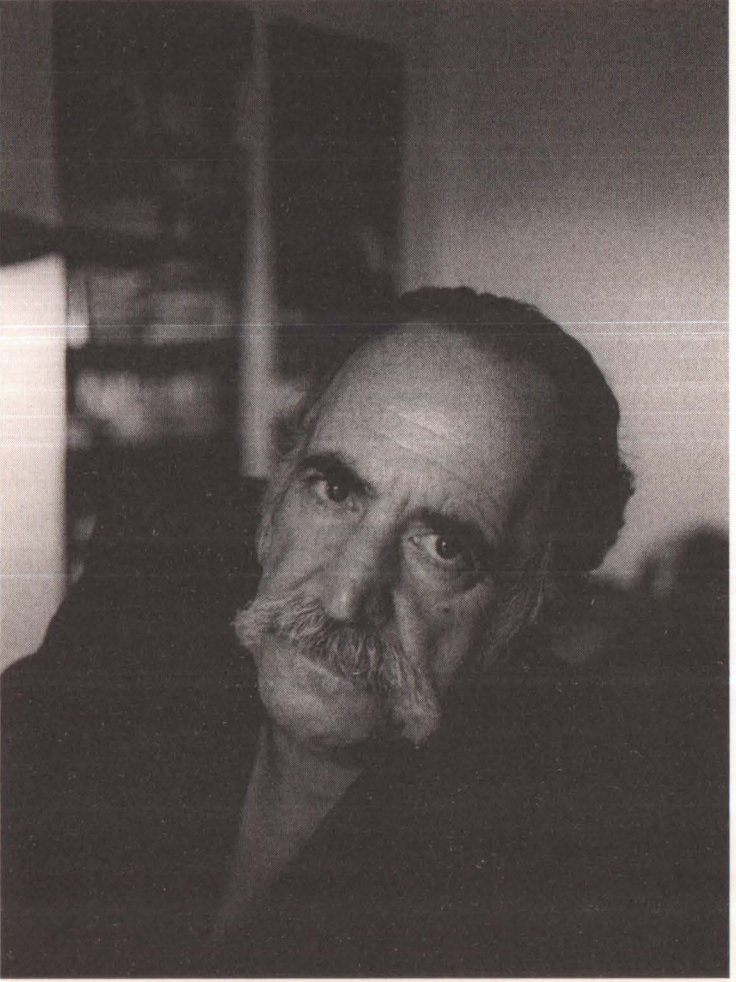
Haziran 2019, İstanbul

YÜREĞİM DAĞLARDADIR

WILLIAM SAROYAN

İNGİLİZCEDEN ÇEVİREN
ECE EROĞLU

Fotoğraf: Ara GÜLER

WILLIAM SAROYAN
1908-1981

William Saroyan

William Saroyan, Bitlis'ten Amerika'ya göç etmiş Ermeni bir ailenin, orada doğan ilk ferdi olarak 31 Ağustos 1908'de California eyaletinin Fresno kasabasında dünyaya geldi. Bir Presbiteryen rahibi olan babası, Saroyan üç yaşındayken ölünce, annesi, onu ve üç kardeşini yetimhaneye vermek zorunda kaldı. Yetimhanede geçirilen beş yıldan sonra çocuklar annelerine kavuşarak Fresno'da yeniden bir araya geldiler.

Eğitim sistemiyle yıldızı bir türlü barışmayan Saroyan on beş yaşında okulu terk etti. Aralarında cenaze işlerinin de bulunduğu, insana pek de ilham vermeyen birçok işte çalıştı. Asıl hedefi yazar olmaktı, bunun için bir yandan da öyküler yazmayı sürdürüyordu. Öyküleri birçok editör tarafından geri çevriliyordu. Yazmaktan neredeyse vazgeçmek üzereyken, açlıktan ölmek üzere olan genç bir yazarı anlatan "The Daring Young Man on the Flying Trapeze" adlı öyküsü *Story* dergisi tarafından 1933 yılında kabul edildi. Bu, Saroyan için bir dönüm noktasıydı. Derginin editörlerinden hiçbir davet almadığı halde, onlara, 1934 yılının Ocak ayı boyunca her gün yeni bir öykü göndereceğini yazdı. Gönderdi de. Kısa sürede öyküleri *The American Mercury*, *Harper's*, *The Yale Review*, *Scribner's*, *The Atlantic Monthly* gibi dergilerde yayımlanmaya başladı. 1934 yılının Ekim ayında Random House yayınevi Saroyan'ın *The Daring Young Man on the Flying Trapeze, and Other Stories* isimli kitabını yayımlamaya hazırdı artık. Kitap o yılın

en çok satan öykü kitabı oldu. Saroyan edebiyat dünyasına bomba gibi düşmüştü. Bundan sonra hep yazdı, yazmaktan ve gezmekten başka şey yapmadı. Bir süre Paris'te yaşadı. Elli seneyi aşan kariyeri içki ve kumar alışkanlığı yüzünden inişli çıkışlı da olsa Saroyan hep başarılı ve üretkendi. Yazar 1939'da *The Time of Your Life* (2003'te Aras tarafından *Yaşamak Vakti* adıyla yayımlanan oyun 2019'daki gözden geçirilmiş yeni baskısında *En Güzel Günlerin* adını almıştır) oyunuyla Pulitzer Ödülü'nü kazandı ancak sanatın zenginlerin hâkimiyetinde olmasından rahatsız olduğunu belirterek bu ödülü reddetti.

Saroyan ömrü boyunca altmışı aşkın kitap –öykü, oyun ve roman– yazdı. Düzyazıda kendine özgü bir tarz yarattı. Akıcı, konuşur gibi, coşku dolu bu edebi tarz kendi adıyla “*Saroyanesque*” olarak anılır oldu.

Kendisinin de söylediği gibi, öykülerinde tek bir şeyi anlattı Saroyan: insanı. Yazarken içten ve yalındı. Onun eserlerinde, süslü tabirler, söz oyunları aramak boşunadır; aslolan, öykünün bütünü ve konudur.

William Saroyan, klasik tabirle hızlı bir hayat yaşadı. Dünyayı ve 1964'te geldiği Türkiye'de ata yurdu Bitlis'i gezdi, evlendi, boşandı, sonra aynı kadınla tekrar evlendi, sonra yine boşandı. 1981 yılında, doğduğu yerde, Fresno'da öldüğünde, adı Amerikan edebiyatının en iyi kısa öykü, roman ve oyun yazarları arasına çoktan yazılmıştı.

Köklerine ve atalarının kültürüne bağlılığıyla, 1935'te, Avrupa gezisinin bir durağı olarak Sovyet Ermenistanı'nı ziyaret etti. 1978'deki üçüncü ve son ziyaretinde, yetmişinci yaş gününü de dostlarıyla birlikte orada kutladı. Vasiyeti üzerine, naaşının bir bölümü Erivan'daki ünlüler panteonuna gömüldü.

William Saroyan'ın Oyunları Üzerine

William Saroyan tiyatro üzerine görüşlerini (daha açıkça söylemek gerekirse, zamanın tiyatro anlayışına karşı oldukça sert bir meydan okuyan görüşleri) *Yüreğim Dağlardadır* ve *En Güzel Günlerin* oyunlarına yazdığı önsözde açıkça ortaya koyduğu için burada bunları tamamlayıcı bazı bilgiler vermekle yetineceğim.

Yüreğim Dağlardadır ve *En Güzel Günlerin*, Saroyan'ın yazdığı en önemli iki oyun olarak kabul edilir. İkinci Dünya Savaşı patlak vermek üzereyken yazılan bu oyunlar, sırayla 1914 ve 1939 yıllarının sonbaharında geçmektedir (bu dönemlerin gelişigüzel seçilmediğini belirtmeye sanırım gerek yok).

İki oyunda da ana rol, yazarı çağrıştıran karakterlere verilmiştir: Toz-dumana boğulmuş (hatta tozutmuş diyelim şuna) bir dünyaya karşı sözcüklere yaslanarak direnen genç bir adam. *Dağlardadır*'da Ben Alexander, *En Güzel Günlerin*'de Joe, uyar tabakanın onayladığı anlamda meslek sahibi olmayan, ama kendileri için büyük önem taşıdığı anlaşılan uğraşlara sarılmış kişilerdir. Bu seçimlerinden ötürü herhangi bir utanç ya da eziklik duymazlar. (Ben, kimsenin yayımlamadığı şiirler yazmaktadır, Joe ise egemen sınıflarca "marjinal" olarak adlandırılabilir bir avuç insanı yönlendirmeyi kendine iş edinmiş görünür.) *Yüreğim Dağlardadır*'ı okurken Saroyan'ın ilk kitabında rastladığımız, tamtakır bir odada aç biilaç öykü yazan "Genç Trapezci"-yi anımsamamak olanaksız. Buna karşılık ikinci oyunda

Joe'nun maddi bir sorunu yoktur, fakat yine de parayı önemsemez; ileride hemen hemen eline ne geçtiyse içkiye, kumara (ve "bir de palto"ya) yatırmış olmakla övünecek Saroyan'ın habercisi gibidir. Bu tiplerden hareketle, yazarın *En Güzel Günlerin*'e 1940 yılında verilen Pulitzer Ödülü'nü (varsılların sanatı beslemesine ilke olarak karşı olduğunu belirterek) reddetmesi pek şaşırtıcı değil.

Yüreğim Dağlardadır ilk kez Saroyan'ın 1938'de basılan *Three Times Three* adlı yapıtında yer alan bir öykü olarak karşımıza çıkar. Öyküden oyuna geçişte eklenen ayrıntılardan biri, ailenin Ermeni olmasıdır. Böylece oyunun ya-lın olay örgüsüne hâkim olan barınsızlık temasına yeni bir boyut kazandırılmış olur. Bu elbette akla o anda geli-verip iliştilmiş önemsiz bir "etnik renk" değil: Saroyan, *Obituaries* adlı kitabında oyunun (ve öykünün) İskoçyalı karakteri Jasper MacGregor'u (yani "yüreği dağlarda olan adam"ı) da Ermeni kimliğinin bir uzantısı olarak gördüğünü, bu ismi arzu edersek "Kaspar der Krikor" olarak okuyabileceğimizi yazıyor. Bu bilgiyi Saroyan'ın yapıtlarını derinlemesine inceleyen birçok makalesi bulunan akademisyen David Stephen Calonne'un aktarmasına borçluyum; Calonne'un *En Güzel Günlerin* üzerine yazdıklarıysa okur için önemli bir özet oluşturuyor:

Saroyan, en büyük oyunu olan *En Güzel Günlerin*'i, kendi tasavvurundaki hayatın acı dolu komedisini tiyatroya aktarma girişimi olarak gördü. 1939'da yazılan ve modern hayatın kafa karışıklıklarıyla paradokslarını resmeden oyun absürd tiyatronun habercisi oldu. (*Godot'yu Beklerken* 1952'de, Ionesco'nun *Kel Şarkıcı'sı* 1948'de ortaya çıktı.) (...) Felsefi olarak oyunun merkezinde, zaman ile insanın kendi hakiki benliğine ulaşmak için verdiği çaba

arasındaki ilişki yer alıyor. (...) Saroyan'ın detaylarda saklı bazı imalar ve Joe'nun açık bir biçimde zaman sorunu üzerine söyledikleri aracılığıyla, dünya tarafından dayatılan "gerçekliğin" aşılması gerektiğini göstermeye çalıştığı bellidir – oyunun kişileri ancak kendilerini zamanın boyunduruğundan kurtararak hakiki benliklerini yakalayabilirler. Zaman kısıtlayıcı, durağan, steril bir ölüm yolculuğu değil, hayat dolu, sonsuz, akıcı bir yaşam boyutu olarak algılanmalı ve yaşanmalıdır. (...) Oyun hakkında kaleme alınan ilk eleştiri yazılarında bahsi geçen "yapısal ve kurgusal dağınıklıklar" aslında oluş halinin, başkalaşım halindeki bir benliğin dünyasının anlatılamazlığını yakalama çabasından başka bir şey değildir.*

Bu türden irdelemelerle pek sık özdeşleşmeyen Hollywood'un *En Güzel Günlerin*'i 1948 yılında sinemaya uyarladığını, filmde başrolü James Cagney'in oynadığını meraklıları için belirtelim.

Aziz Gökdemir

* Calonne, David Stephen, *William Saroyan: My Real Work Is Being*, (Chapel Hill, North Carolina: University of North Carolina Press, 1983) s. 83-87.

Dünyanın şairlerine.
Hayatları şiir olan o basit ve yüce insanlara.
Yaşlanmış çocuklara, çocuk olan çocuklara.
Dağlardaki yüreğe.

Tiyatro, oldum olası, normal sayılabilecek, Tanrı'nın inayetiyle acılardan uzak kalmış, kendi hayat tecrübelerini başkalarının hayat tecrübeleriyle karşılaştırmak isteyen insanların gittikleri bir yer olmuştur. Kendi tecrübelerini, sahnede rol alan ya da oyunu yazan kişinin, ya da her ikisinin veyahut, verdikleri tepkiye dayanarak, diğer izleyicilerin tecrübeleriyle karşılaştırmak isteyen insanların gittiği bir yer...

Bir insanın tiyatroya gidip bir oyun izlemesi için pek çok neden vardır. Biri can sıkıntısından kurtulmak için giderken, bir diğeri, her şeyi kendine dert etmekten kurtulmak, rahatlayıp sakinleşmek ve başkalarının dert etmesini izlemek için gider. Biri hayallere dalmak, bir başkası uyandırılmak için gider. Kimisi, o anda ve önündeki yıllar boyunca yapacak başka hiçbir şeyi olmadığı için gider. Kimisi de sosyal etkinlik olduğu için gider; güzel giysiler giyip kendini hoş hissetmek için iyi bir fırsattır bu.

Ben tiyatroya dünyanın başka bir halini görmek için giderim. İnsan gerçekliğinin başka bir boyutunu görmek için. Eğer gördüğüm şey yanlışsa, bunun önemi yoktur benim için. Çünkü yanlış olduğunu bilirim. Eğer doğruysa ne âlâ, bundan zevk alırım. Sanat dünyadan çıkmadır, ona aittir, ondan asla kaçamaz. Dünya bana hep ilginç gelir. O yüzden tiyatro da ilginç gelir. Bir oyunu sevmeyebilirim ama ondan sıkılmam mümkün değildir. Çünkü ben bir yazarım.

Tiyatroya bu şekilde bakan başka insanların da var olduğunu biliyorum. Bunların hepsi yazar değil. Hatta bu dünyadaki en sıkıcı insanlar genellikle yazarlar arasından çıkıyor. Dünyada canı hiç sıkılmayan bir sürü insan var. Bunlar genellikle kendileri de sıkıcı olmayan kişiler. Ve çoğunlukla bunlar çocuklar oluyor.

Çocuk milleti, taze, hevesli, meraklı, masum, yaratıcı, sağlıklı ve inançla dolu; yetişkin milleti ise yıpranmış, sefih, yaratıcılıktan yoksun, sağlıksız ve inançsız.

Bazı tiyatro eleştirmenleri bu basit oyunu anlayamadıkları için içtenlikle üzüldü, bazıları da oyunu çok sıkıcı buldu. Bu oyunda sıkılması gerekenlerin sıkılmış olmasının benim için hiçbir mahzuru yok. Ben, son derece iyi bir insanın da bu oyundan sıkılabileceğini, kafasının karışabileceğini ya da oyunu mantıksız bulabileceğini, hatta mantıksız bir zıvalık olarak görebileceğini bilecek kadar insanları anlayabildiğime inanıyorum. İşin içine bol miktarda hayal gücü katmak suretiyle, böyle birini çıldırmış ya da kalın kafalı addetmemek de mümkündür. Ben ona dinlenme, yaratıcılık ve okuma salık veririm ancak.

Eğer bu oyun bir insanı sıkabiliyorsa, onu sıkmamış olan bir oyun var mıdır, ya da onu sıkmayacak başka bir şey olabilir mi, merak ediyorum doğrusu. İşte size yanı başınızdaki sokak kadar gerçek bir oyun. Ayakkabılarınızın altındaki toprak ya da kaldırım kadar, başınızın üstündeki gökyüzü kadar doğal. Dünya edebiyatındaki herhangi bir fabl kadar doğru. Bu oyundan sıkılan, birdenbire karşısında İsa Mesih'i, devasa bir su kütesine meydan okuyup onun üzerinde yürürken görse, yine sıkılır.

Gerçeğin anlamı neyse, oyunun anlamı da odur. Bu da, bendeniz ya da bir başkası tarafından, "Efendim, bu

oyunun anlamı...” diye başlayan cümlelerle ifade edilebilecek bir anlam değildir. İnsan gerçek bir şeyde, mesela dünyanın kendisinde, New York gibi bir şehirde, okyanusta, uçan bir kuşta, bir adamın ölmesinde ya da bir bebeğin dünyaya gelmesinde anlam aramaz. Bu türden açıklamaları, her şeyi açıklayabilen ama hiçbir şey anlamayan dev entelektüellere bırakıyorum.

Bu oyunun mesajı ile düsturuna gelecek olursak, ki dünyada daha eskisi ve basiti yoktur, o da şudur: İyi bir insan olmak, kötü bir insan olmaktan daha iyidir. Bu doğal olarak böyledir.

Kanımca Amerikan tiyatrosunun temel sorunu, “oyun” ögesinin Amerikan oyun yazarlarınca tamamen unutulup oyunların dışında bırakılmasıdır. Aslında Amerikan oyunları oyun değildir. Onlar, kural olarak, gerçekliğin türlü, genellikle de kederli halleri üzerine yazılmış yazılardır. Kural olarak, sıkıcı ve iç karartıcıdırlar. İnsanlar için bu oyunlara gitmenin tek zevkli yanı, iki-iki buçuk saatlik baş ağrısından sonra açık havaya çıkıp dünyanın o yalın ve mekanik olmayan gerçekliğinden içlerine bir nefes çekmektir.

Ben, kendi işlerini şiddetle öven ve tavsiye eden biri olarak ün yapmışımdır; bu ünüm yersiz de değildir. Yaptığım işe inanırım ve insanların yazdığım şeyleri bilmelerini isterim. Bunun onlar için iyi olacağına inanırım. Eğer böyle şeyler söylemek beni burnu büyük yapıyorsa, o zaman böyle olmaya devam etmekten başka çarem yok. Bununla beraber, şu ana kadar savunduğum hiçbir şey kişisel olmamıştır. Benim için, kendim olma hakkı, uğrunda kavga edilecek diğer haklar kadar önemli değildir; günümüzün dünya meseleleri arasındaki en önemli mücadele alanı değildir yani bu. Ama hiç tereddüt etmeden söyleyebilirim

ki, kendi hayatım açısından, bundan daha önemli bir mesele de yoktur. İyi bir adamın işini yapmasını engellersen, herkesin işini engellemiş olursun. Bu faşizmdir ya da değildir ama benim fikrime göre alçakça bir şeydir ve kişisel olarak böyle bir şeyi asla hoş görmem.

Benim için, sanat, yaşam ve tiyatrodaki dürüstlük ve gerçeklik, doğruluk ve hayal gücünü savunmanın, bunu bireyselliğe düşmeden yapmanın yolu, kendi yapıtlarımı bir karşılaştırma zemini olarak alıp onlar özelinde tartışmaktan geçiyor.

Kendim gibi olabilmek –yani dürüst, bozulmamış ve yaşamanın ve sanatın sunduğu sağlam olasılıklarla sürekli ilgilenen biri olabilmek– benim için önemlidir ve bu herkes için geçerlidir. Tiyatroda mesela, eğer ben bu sınavı geçebilirsem (ne yazık ki bunu başarıyla yapmak zorundasınız), o zaman belki daha yetenekli olan başkaları da aynı şeyi yapmaya yüreklenebilirler. Bunun sonucunda, muhtemeldir ki, dünyanın en büyük ülkesi, hem sanatta, hem de gündelik hayatta gerçekten dünyanın en büyük ülkesi olacaktır. Olması gerektiği gibi.

Ben dünyada Amerika gibi bir yer olmadığından eminim. Kendi türünde dünyanın bir numarası; ben de onun sonunculuğa düşmesini istemem. Böyle bir yer daha önce hiç olmadı. Böyle bir halk daha önce hiç olmadı. Bu konuda çaba göstermeyen ya da bunu kale almayan, bir sanatçı ve Amerikalı olarak hata etmiş olur. Ne yaptığımızın ya da bunun nasıl karşılandığının hiçbir önemi yok.

Ben beş yıldan beri Amerikalı bir yazarım. Birkaç haftadır da Amerikalı bir oyun yazarıyım. Yine de tek bildiğim şu ki, aslında henüz işin başında bile değilim. Önemli gerçek –esas gerçek– gelmesi beklenen ve umut edilen bir

şey olarak duruyor henüz. Ben bu gerçeğin, zorla, kendini gösteremeyeceği bir yere, mesela bunu kimseye anlatamayacak olan bir fabrika işçisine, yani masum fakat suskun bir zihne gelmesini istemem. Sırf yazarız diye dünyadaki diğer insanlardan aşağı olacak değiliz. Bildiğimiz azıcık şeyi dile getirmekte teknik beceri olarak onlardan üstün olabiliriz, ama şu anda olduğu gibi, ruh olarak onlardan aşağıda olmak harcımız olmamalı bizim.

Ben istiyorum ki, gerçekten oyun yazmayı bilen adamlar, yüzde yüz güvenilir olduğuna inandıkları köhnemiş tekniklerle oyun çatismaktansa adam gibi oturup oyun yazsınlar. İstiyorum ki, mesela, hiçbir şeyin hakikat ve dürüstlükten daha garantili olmadığını akıllarından çıkarmasınlar. Herkesi her zaman kandırabilirsiniz, ama yalnızca insanların içindeki aptal yandır o kandırdığınız; bunu yapmak ne öyle büyük bir kahramanlık ne de kırmızı kurdelelik bir iştir.

Amerikan tiyatrosu diye bir şey yoktur demek yanlış-
tır, hatta bir ölçüde budalalıktır. Amerikan dünyasının ve Amerikalıların bize sunduğu dramatik malzemeye eşdeğer bir Amerikan tiyatrosunun henüz var olmadığını söylemekse çok yerinde, hatta ferasetlice olur.

Amerikan hayatının gündelik draması, bilinçsizlik içinde yuvarlanan, daha doğrusu ufak ufak deliren ya da buna-
yan, kendi mekanikliğine gömülmüş Amerikan draması-
nın uzağında, kendi güzel yazgısının yolunda ilerliyor.

Amerikan hayatı, Amerikan drama sanatı için halen bir bilinmezliktir.

Artık on-on bir (ya da bir-iki) tiyatro uzmanının –oyun yazarları, yönetmenler, oyuncular, sahne tasarımcıları, bes-
teciler ve diğerlerinin– Amerikan drama sanatını Amerikan gerçekliğiyle tanıştırmasının vakti gelmiştir.

Ben bu ikisinin çok iyi geçineceğinden eminim.

İnsanların ve şehirlerin, köylerin, evlerin olduğu her yerde, elbette, müthiş ama basit ve boyutsuz diyebileceğimiz bir gerçeklik vardır. Bir halkın ve bir mekânın daha büyük, daha doğru, daha derin, daha birebir gerçekliği ise ancak iyi niyetli, görme gücü olan, insani yönleri çok gelişmiş kişiler tarafından, söz konusu insanlar ve mekânın soyutlanması, vurgulanması ve büyüteç altına alınmasıyla yaratılabilir.

Bu kişilerin (yani birinci kalite yazarların) doğuştan yetenekli olmaları gerekiyor, ama bence yine de, tiyatrodaki teknik açıdan uzman olan –ve maalesef onun ötesinde bir şey olmayan– kişilerden öğrenilebilecek her türlü iyi ve değerli şeyi öğrenmeliler.

Üçüncü dereceden duyarlılıklara ayarlanmış ikinci el malzemelerin üzerine büyük teknik becerilerin yatırılıp harcadığı günümüz tiyatrosu, aldatmacalarla dolu. Ama böyle kalmak zorunda değil. Hem parası, hem de duyarlılığı olan yapımcılar var ortada; bunlar, yapmacık işlere olduğu kadar, taze işlere de para yatırmaya istekli görünüyorlar.

Oyun yazan herkesin bilmesi gereken şeyler bunlardan ibaret.

Deney diye bir şey yoktur. Yalnızca iyi sanat ve kötü sanat vardır. Eğer iyi bir şey çok yeniymiş gibi duruyorsa, onun bir zaman unutulup gitmiş, şimdi birdenbire yeniden hatırlanmış bir şey olma ihtimali yüksektir. Bir klasik ise, insanlık tecrübesinde, anlayışında ve ifadesinde, el değmemiş bir alana adım atan ve bir gelenek başlatan bir ilk yapıttır.

Ben, *Yüreğim Dağlardadır*'ın bir klasik olduğunu düşünüyorum.

Bu oyunun ortaya çıkışının ve yaratacağı etkinin ardından Amerikan tiyatrosunun daha müthiş ve daha gerçek bir şekilde yaşamaya başlayacağını düşünmem kesinlikle bir küstahlık ama, Tanrı beni affetsin, benim düşüncem budur.

Oyunun kendi başına düşünüldüğünde, önemsiz olduğunun farkındayım, ama Amerikan tiyatrosu için benden daha fazla umut besleyen ve umutları hayata geçirecek bir şeyler yapmayı planlayan kimse olmadığını da biliyorum.

Yazıktır ki günümüzde gerçekleri dile getirmek uygun-suz bir davranış olarak görülüyor. Ben yine de, işin ucunda kaba bir insan gibi görünmek olsa da, gerçekten ne düşünüyorsam onu söylemek zorunda hissediyorum kendimi.

İnanıyorum ki zaman o sonsuz anlayışı ile bir gün beni affedecektir.

William Saroyan
New York

Tiyatro Eleştirmenlerinin Kaleminden Yüreğim Dağlardadır

New York Journal American, John Anderson

Dün akşam Guild Tiyatrosu'nda sahnelenen (...) *Yüreğim Dağlardadır* oyununun gerçeküstücü yazarı Bay Saroyan (...) bana öyle geliyor ki tiyatronun Salvador Dali'si. Gözlerinizi kısarak bakıp oyunu anlamaya çalışırsanız, hiçbir şey anlamayacaksınız, ama kendi haline bırakır ve midede sindirilmesini beklerseniz, bu oyun çok büyük ihtimalle gönül telinizi titretecek. İnsanlar bir anda kendilerini nedenini anlayamadıkları bir şekilde ağlarken buldu – eğer sözlerim size saçma geliyorsa bu meseleyi Bay Saroyan'la konuşabilirsiniz. (...) Bu kısa –bir buçuk saat sürüyor– ve tek perdelik oyun, diyaloglarda yer alan belli belirsiz ipuçlarıyla birlikte güzelliğin bir alegorisi olarak görülebilir – sadece yüreğin bildiği bir yeri deli gibi özleyen insanlar. (...) Saroyan'ın ne demeye çalıştığını bildiğimi iddia etmiyorum. Bunlar sadece varsayım. Tek bildiğim, Saroyan'ın, en az müzik kadar kesin bir biçimde, şiddetli bir kederle dolu pasajları akla getirdiği, bu da anlaşılır gibi değil. (...) Onun karakterleri, kendi kaleminin olağandışı karmaşıklığına ters düşen bir sadelikle konuşuyor. Saroyan, bu özellikleri bir sahnenin örgüsünde öyle güçlü bir şekilde eritiyor ki, seyircileri bir an olsun oyunun büyü-
sünden kurtulamıyor. (...)

New York Post, John Mason

Hepimiz “gözünle görmeden inanma” sözüne riayet ederek büyütüldük. Bu söz bizi sınırlayan şeylerden biri, aynı şekilde tiyatromuzu da. Bu yüzden sahnelerimiz somut ve yüzeysel olanda sıkıştı kaldı – her şeyin rasyonel olmasının hedeflendiği ve her diyalogun, karakterin, sahenin, olay örgüsünün kolayca anlaşılabilirdiği, bir doğrulanabilir düz gerçeklikler dünyası.

Bir de, belli belirsiz anlamların, ancak –müzisyenlerin çok uzun zaman önce işgal ettiği ve gerçeküstücülerin de üzerine atladığı– sahici duyguların da olduğu diğer dünya var. Broadway’in sıkıcılığında bu dünyayı bulmak genelde pek mümkün olmuyor. Ama dün akşam, William Saroyan’ın Guild’deki son derece enteresan deneysel oyunu *Yüreğim Dağlardadır*’ı sahneleyen The Group Theater, görmenin bizi inanmaktan da öteye götürebileceğini, gördüğümüz şeyin ne olduğunu tam olarak anlamasak dahi görmenin hissetmek anlamına da gelebileceğini seyirciye fark ettirmeyi başardı.

Bay Saroyan’ın ne yapmaya çalıştığını anlıyormuş gibi davranmayacağım. Ama ölçüp biçilmiş bir müphemlikle söyledikleri (...) bu kış izlediğim çoğu oyundakine kıyasla daha çok ilgimi çekti ve beni daha çok duygulandırdı. Ve etrafımdaki gözü yaşlı insanlara bakarak, onların da *Yüreğim Dağlardadır*’ın dokunaklı, büyüleyici ve bir o kadar da tarif edilemez yanından en az benim kadar etkilenmiş olduklarını tahmin ediyorum.

Bay Saroyan’ın oyununu özetlemeye çalışmak, bir operanın konusundan yola çıkarak müziğinin kalitesini anlamış olmayı iddia etmek kadar lüzumsuz. Burada önemli olan oyunun bir hikâye anlatması değil, insanın gönül te-

lini titretmesi. Bir biçiminin olmayışı kasıtlı. Bu oyun sizi, dümdüz, daracık yollardan giden oyunların asla kalkışamayacağı türden bir gezintiye çıkarıyor.

Tahminim Saroyan (ki *Yüreğim Dağlardadır*'ın gerçekten mükemmel anlarından duyduğum haz ve duygularımı harekete geçirmedeki gücü dışında, ona dair hiçbir şeyden emin değilim) baştan çıkarıcı bir şekilde altın borazan çalan kır sakallı, yaşlı, büyük bir Shakespeare aktörünü, aç bir şair ile oğlunun karşısına çıkararak –ki bu vesileyle onların yoksul komşuları da keyfe gelir– toplumsal sorunların bir alegorisini yapmak istiyor olabilir.

Bize gösterdiği neşelerini kaybetmiş bu insanlar, onun, dünyada bir şeylerin ciddi anlamda ters gittiğini –bunun mesullerinin ismini vermeden– anlatmasının bir yolu. Bir diğer çıkarımım da, kahramanları olan baba ve oğlun tek ve aynı kişi olduğu. Ve bu kişi bize, insanoğlunun güzelliğe duyduğu aşkın doyumsuz ve bir o kadar da kalıcı olduğunu gösterirken, dünyadaki büyük insanların, büyüklükleri katlettiklerinin sayısıyla ölçülen “mühim” insanlar değil, yokluklarını göğüslemekteki ve hayallerini ayakta tutmaktaki kahramanlıklarıyla büyüyen küçük insanlar olduğunu fark etmemizi sağlıyor. (...)

Bay Saroyan'ın oyunu sahiden de bir deney. Ama bu deney yalnızca Group ekibini değil, gönülden maceracı olan tiyatroseverleri de gururlandırmalı. Açtığı pencerelerin ardında sis de olsa, bu pencereler yeni bir dünyaya açılıyor. İçeri giren hava bulutlu olsa da temiz, insanı harekete geçiriyor ve soluması keyif veriyor.

Newsweek, George Jean Nathan

İki yıl içinde, ikinci kez, Hollywoodlu olmayan yeni bir oyun yazarı California'dan buraya gelerek kuramsal

mesleki becerilerinin büyük bir bölümüyle boy gösteriyor. Geçen yıl *Fareler ve İnsanlar* oyunuyla John Steinbeck, bu yıl da *Yüreğim Dağlardadır*'la William Saroyan. (...) Gülümseyen bir fantazinin parıltısıyla aydınlanmış ve mizah dolu bir sevgi katılmış bu oyun, insanı kâh güldürüp kâh ağlatmasının yanı sıra, düşten deliliğe kadar ne varsa her şeyi içeren, belli belirsiz bir neşesi olan bir karışım. Dışarıdan bakıldığında, gayet rahat kaleme alınmışa benzeyen yalnızca birkaç oyun var, bu oyun beni bu özelliğiyle beklenmedik bir biçimde çarptı. Eleştirmenlerin büyük çoğunluğu, oyunu övmekle beraber, oyundan net bir anlam çıkaramamaktan acı acı şikâyet ediyordu. Ki bu da bazılarımıza, Brahms'ın mi minör sonatında, günün ilk ışıklarında Kara Orman'da, soğanlı iyi bir hamburgerde, ya da düpedüz insan hayatında açık bir anlam olmayışından acı acı şikâyet etmekle aynı şeymiş gibi geliyor.

Çeviren: Lora Sarı

Yüreğim Dağlardadır

Yüreğim dağlarda benim, burada değil
Yüreğim dağlarda benim, bir geyiği takipte
Takipte bir vahşi geyiği, peşinde bir karacanın
Nereye gidersem gideyim, yüreğim dağlarda benim!

Dağlara elveda, elveda kuzeye
Mertliğin doğduğu yere, erdemin ülkesine
Nerede gezsem, nerede dolaşsam,
Dağların yamaçları hep gönlümde.

Dorukları karla kaplı dağlara elveda
Irmakların aktığı yeşil vadilere elveda
Ormanlara ve vahşi korulara elveda
Kıyamet koparan taşkın sellere elveda!

Robert Burns*

* İskoçyalı şair ve şarkı sözü yazarı (1759-1796). Yüzlerce geleneksel İskoç halk ezgisi için söz yazmış, İskoçya'nın ulusal şairi olarak tanınmıştır. 1789 yılında yazdığı, yukarıda çevirisi verilen "My Heart's in the Highlands", bu şarkıların en fazla bilinenlerindendir.

Yüreğim Dağlardadır

KİŞİLER

JOHNNY

Babası BEN ALEXANDER, şair

Büyükannesi

JASPER MAC GREGOR, yüreği dağlarda olan adam

BAY KOSAK, bakkal

ESTHER, bakkalın güzel kızı

RUFE APLEY, marangoz

PHILIP CARMICHAEL, huzurevinden gelen genç adam

HENRY, gazeteci

BAY WILEY, postacı

BAY CUNNINGHAM, emlakçı

Genç karı-koca ve bebekleri

İyi dostlar ve komşular

Bir köpek

YER

San Benito Bulvarı'nda bir ev, California.

Bay Kosak'ın bakkal dükkânı.

ZAMAN

Ağustos ve Kasım 1914

Fresno'da San Benito Bulvarı'nda eski, beyaz, kırık dökük bir evin sundurması ve ön cephesi. Çevrede başka hiç ev yok, yalnızca soğuk, terk edilmiş arazi ve kızıl gökyüzü. 1914 Ağustosunda bir günün ikindisi. Güneş batmakta.

JOHNNY, dokuzunda, aslında yaşı yok; sundurmanın basamaklarında dinamik ve akrobatik bir biçimde oturuyor. Dünyaya kapılarını kapatıp, yüce ilahi bir düzene dalıp gitmiş. Uzaklardan bir tren düdüğü kederle feryat ediyor. JOHNNY bir tavuk gibi merakla kafasını dikerek bu feryadın ve aynı zamanda her şeyin anlamını çözmeye çalışıyor. Pek beceremiyor ve feryat bitince onun da merakı sönüyor. On dört yaşında bir gazeteci çocuk, bisikletiyle, sessizce, elindeki dondurmayı yalayarak kaldırımdan geçiyor. Dondurmanın zevkinden ve güzelliğinden omuzlarındaki yükü ve altındaki zamazingoyu unutmuş. JOHNNY ayağa fırlayıp büyük bir sevecenlikle oğlana selam veriyor ama görmezden geliniyor. Tekrar oturuyor ve neşeli ama kızgın küçük bir kuşu dinliyor. Kısa, etkili ama anlamsız bir konuşmadan sonra, kuş uçup gidiyor.

Evin içinden, kendi yazdığı şiiri ezbere okuyan JOHNNY'NİN BABASI'nın sıkıntılı sesi geliyor.

JOHNNY’NİN BABASI: Küskün vakur kalpteki uzun suskun günün yolculuğu ve... (Acı bir sessizlik) Ve... (Hızla) Küskün vakur kalpteki uzun suskun günün yolculuğu ve... (Sessizlik) Hayır. (Haykırır ve tekrar başlar) Sakatlanıp inleyen zaman, kimsesiz gönülde tökezler.

(Öfkeyle itilen bir masa ya da sandalye. Bir inilti. Sessizlik)

(Oğlan dinler. Kalkar ve amuda kalkmaya çalışır, beceremez, tekrar dener ve başarır. Baş aşağı dururken dünyanın en nefis, en şaşırtıcı müziğini işitir. Bir borazan solosudur bu, çalınan şarkı ise “Yüreğim Dağlardadır”dır.

Çok yaşlı bir adam olan borazancı, şarkıyı evin önünde bitirir. Oğlan ayağa fırlar; şaşkınlık, heyecan ve neşe içinde ihtiyara doğru koşar)

JOHNNY: Başka bir şarkı daha çalmanı çok isterim.

MAC GREGOR: Delikanlı, yüreği burada değil de dağlarda olan yaşlı bir adama bir bardak su getirebilir misin?

JOHNNY: Ne dağları?

MAC GREGOR: İskoçya’nın dağları. Getirebilir misin?

JOHNNY: Yüreğinin İskoçya’nın dağlarında ne işi var?

MAC GREGOR: Yanıyor yüreğim orada. Bana bir bardak soğuk su getirir misin?

JOHNNY: Senin annen nerede?

MAC GREGOR: (Uydurur) Annem Tulsa, Oklahoma’da, ama yüreği orada değil.

JOHNNY: Nerede yüreği?

MAC GREGOR: (Yüksek sesle) İskoçya'nın dağlarında. (Yumuşak) Delikanlı, çok susadım ben.

JOHNNY: Nasıl oluyor da senin bütün sülalenin yürekleri hep dağlarda oluyor?

MAC GREGOR: (Şekspiryen bir edayla) Biz böyleyiz işte. Bugün var, yarın yok.

JOHNNY (Alçak sesle) Bugün var, yarın yok. (MAC GREGOR'a) Nasıl yani?

MAC GREGOR: (Filozofça) Hayattayım derken, bir de bakmışsın ölüsün.

JOHNNY: Annenin annesi nerede?

MAC GREGOR: (Yine uydurur ama bu kez tepesi atmıştır) Vermont'ta, White River diye küçük bir kasabada. Ama yüreği orada değil.

JOHNNY: Onun da zavallı solgun yüreği dağlarda mı?

MAC GREGOR: Tam üstüne bastın. Dağlarda. Oğlum, öldüm bittim susuzluktan.

(JOHNNY'NİN BABASI, kafesini parçalamış gibi, hiddetle evden dışarı çıkar ve korkunç rüyalarından uyandırılmış bir kaplan gibi kükrer)

JOHNNY'NİN BABASI: Johnny, zavallı ihtiyarı rahat bırak. Koş bir sürahi su getir, yoksa adamcağız düşüp ruhunu teslim edecek. Sen görgü nedir bilmez misin?

JOHNNY: Ne olmuş kırk yılın başı bir yolcudan bir şeyler öğrenmeye çalıştıysam?

JOHNNY'NİN BABASI: İhtiyara biraz su getir, Tanrının cezası! Salak salak durma orda! Adam düşüp ölecek, içecek bir şey getir diyorum sana!

JOHNNY: İçecek bir şey getir! Sen de hiçbir şey yapmıyorsun.

JOHNNY'NİN BABASI: Hiçbir şey yapmıyorum öyle mi? Johnny, gayet iyi biliyorsun ki kafamda yeni bir şiir yaratıyorum.

JOHNNY: Nereden bileyim ben bunu? Gömleğinin kollarını sıvamış orada duruyorsun, başka da bir şey yaptığın yok.

JOHNNY'NİN BABASI: (Kızgın) Bilmelisin. (Haykırarak) Çünkü sen benim oğlumsun! (Hayretler içinde) Sen bilemeyeceksin de kim bilecek?

MAC GREGOR: (Neşeyle) İyi akşamlar. Oğlunuz da bana buraların havasının nasıl berrak ve serin olduğunu anlatıyordu.

JOHNNY: (Sersemlemiş ama öğrenmeye de hevesli) (Kendi kendine söylenerek) Hayda, ben hava hakkında tek kelime etmedim. Nereden çıkarıyor ki bunları?

JOHNNY'NİN BABASI: (Gösterişli, aristokratça) Nasılsınız? Biraz istirahat etmek için içeri buyurmaz mısınız? Sizi akşam yemeği için masamızda ağırlamaktan şeref duyarız.

MAC GREGOR: (Gerçekçi) Açlıktan ölüyorum, beyefendi. Geleyim.

(Evin girişine doğru ilerlerken JOHNNY onun yolunu keser, başını kaldırıp ona bakar)

JOHNNY: "Drink to me only with thine eyes"ı* çalar mısın? Senin borazanından dinlemeyi çok isterim. Benim en sevdiğim şarkıdır. Evet, dünyadaki bütün şarkılar arasında en sevdiğim şarkı o sanırım.

MAC GREGOR: (*Hayal kırıklığına uğramış*) Oğlum, benim yaşıma geldiğinde anlayacaksın; önemli olan ekmektir, şarkılar değil.

JOHNNY: (*İnançlı*) Olsun, ben yine de dinlemek istiyorum.

(MAC GREGOR *sundurmaya* çıkıp JOHNNY'NİN BABASI ile tokalaşır)

MAC GREGOR: (*Eski moda bir tavırla*) Adım Jasper MacGregor. Aktörüm.

JOHNNY'NİN BABASI: (*Memnun bir şekilde*) Sizinle tanışmaktan onur duydum. (*Emirler yağdıran imparator*) Johnny, Bay MacGregor'a bir sürahi su getir.

(JOHNNY *koşarak evin arkasına dolanır*)

MAC GREGOR: (*Susuzluktan ölmüş, iç çekerek ama yine de doğruyu söyleyerek*) Şirin oğlan.

JOHNNY'NİN BABASI: (*Herkesin bildiği bir gerçek*) Dahidir benim oğlan, bana çekmiş.

MAC GREGOR: (*Yorgunluktan hırıldayarak*) Herhalde onu çok seviyorsunuz.

JOHNNY'NİN BABASI: (*Yaşıyor olmaktan memnun*) Biz tıpatıp aynınız. O benim gençliğim. Nasıl meraklı olduğunu fark ettiniz mi?

* Ezgisi anonim, sözleri ise İngiliz şair ve oyun yazarı Ben Jonson'a (1572-1637) ait olan eski ve popüler bir İngiliz halk şarkısı.

MAC GREGOR: (*Hâlâ hayatta olmaktan memnun*) Evet, gözümünden kaçmadı.

JOHNNY'NİN BABASI: (*Gururlu ve öfkeli*) Daha yaşlı ve daha az zeki olmama rağmen ben de aynen öyleyim.

(JOHNNY, elinde bir sürahi suyla koşarak gelir. Suyu yaşlı adama uzatır. İhtiyar omuzlarını geri atar, kafasını kaldırır, burun delikleri genişler, gözleri büyür, suyu dudaklarına götürür ve JOHNNY ve BABASI'nın şaşkın ve hayran bakışları altında bütün suyu bir dikişte içer. Sonra derin bir nefes alır, araziye, gökyüzüne ve ileriye, akşam güneşinin battığı San Benito Bulvarı'nın sonuna doğru bakar)

MAC GREGOR: (*Üzgün, derin düşünceler içinde; yumuşak bir bezginlikle*) Hesaplarıma göre yuvamdan beş bin mil uzaktayım. Acaba bedenimi ve ruhumu bir arada tutabilmem için bir parça peynir ekmek yiyebilir miyiz?

JOHNNY'NİN BABASI: (*Napolyon*) Johnny, koş bakkaldan bir Fransız ekmeğiyle bir kalıp peynir al.

JOHNNY: (*Ölümün sesi*) Para ver.

JOHNNY'NİN BABASI: (*Gururla, şiirsel bir istatistik verecek*) Bir kuruşum bile yok Johnny, biliyorsun. Bay Kosak'a söyle deftere yazsın.

JOHNNY: (*Gönülsüz ama görevine bağlı oğul*) Yazmaz. Veresiyeden bıktı artık. Bizim çalışmadığımızı, borcumuzu ödemediğimizi söylüyor. Zaten dama Ona kırk sent borcumuz var.

JOHNNY'NİN BABASI: (*Sabırsız, sinirli*) Oraya git, derdini anlat ve sorunu çöz. Biliyorsun, bu senin işin.

- JOHNNY: (*Haklarını savunarak*) Dinlemiyor ki. Ben anlamam diyor. İsteddiği tek şey kırk sent.
- JOHNNY'NİN BABASI: (*Napolyon*) Oraya git ve sana bir ekmekle bir kalıp peynir vermesini sağla. (*Nazikçe, rica edip yağ çekerek*) Sen bu işi yaparsın, Johnny.
- MAC GREGOR: (*Sabırsız ve aç*) Oraya git ve Bay Kosak'a sana bir ekmekle bir kalıp peynir vermesini söyle, oğlum.
- JOHNNY'NİN BABASI: Haydi, Johnny. Sen o dükkândan bugüne kadar hiç eli boş dönmedin. On dakikaya kalmadan, elinde krallara layık yiyeceklerle burada olursun. (*Kendi kendine eğlenerek*) Ya da en azından düklere layık yiyeceklerle.
- JOHNNY: Bilmiyorum. Onu oyaladığımızı söylüyor. Ne iş yaptığını bilmek istiyor.
- JOHNNY'NİN BABASI: (*Hiddetle*) O zaman git, söyle ona. (*Kahraman*) Saklayacak bir şeyim yok benim. Gece gündüz şiiir yazıyorum.
- JOHNNY: (*En sonunda teslim olarak*) Tamam ama bundan çok etkileneceğini sanmıyorum. Evden çıkıp iş aradığını söylüyor. Tembelin, işe yaramazın tekiymişsin.
- JOHNNY'NİN BABASI: (*Kükreyerek*) Oraya git ve o altın kalpli Slovak'a aptalın teki olduğunu söyle. O çokbilmiş beyefendiye, babanın dünyanın en büyük tanınmış şairlerden biri olduğunu söyle.
- JOHNNY: Kulak asmayacaktır ama ben gidip elimden geleni yapacağım. Evde hiçbir şeyimiz yok mu?

JOHNNY'NİN BABASI: (Yapmacık bir trajik edayla, haykırarak) Yalnızca patlamış mısır. (MAC GREGOR'a) Dört gündür patlamış mısır yiyoruz. Johnny, eğer o uzun şiri bitirmemi istiyorsan gidip peynir ekmek almalısın.

JOHNNY: Elimden geleni yapacağım.

MAC GREGOR: Geç kalma, Johnny. Yuvamdan beş bin mil uzaktayım.

JOHNNY: Koşarak gideceğim Bay MacGregor.

JOHNNY'NİN BABASI: (Eğlenmek için) Yolda para bulursan unutma, yarı yarıya kırışıyoruz.

JOHNNY: (Bu komiklik hoşuna gitmiş) Tamam baba.

(JOHNNY caddeye koşar)

BAY KOSAK'ın bakkal dükkânı. JOHNNY koşarak içeri girdiğinde BAY KOSAK kollarını kavuşturmuş uyuklamakta. Eski moda, kocaman sarı bıyığıyla iyi kalpli, nazik ve ciddi bir adam. Başını sallayarak uyanmaya çalışır.

JOHNNY: (Diplomat) Bay Kosak, eğer siz Çin'de olsaydınız ve dünya üzerinde hiç dostunuz olmasaydı, bir de beş parasız olsaydınız, orada birinin size birazcık pirinç vermesini isterdiniz, değil mi?

BAY KOSAK: Ne istiyorsun?

JOHNNY: Sadece biraz muhabbet etmek istiyorum. Ari ırktan birilerinin size biraz yardım etmesini beklediniz, değil mi Bay Kosak?

BAY KOSAK: Ne kadar paran var?

JOHNNY: Parayla ilgili bir mesele değil bu, Bay Kosak. Ben Çin’de olsaydınız diyorum.

BAY KOSAK: Ben anlamam Çin’i Min’i.

JOHNNY: Çin’de böyle bir durumda kalsaydınız ne hissederdiniz acaba?

BAY KOSAK: Bilmiyorum, Johnny. Hem Çin’de ne işim varmış benim?

JOHNNY: Gezmeye gitmiş olabilirdiniz. Çok acıkmış ve evinizden beş bin mil uzakta ve bu koca dünyada kim-sesiz olabilirdiniz. İnsanların, birazcık pirinç bile vermeden, size sırtını dönmesini istemezsiniz herhalde, değil mi Bay Kosak?

BAY KOSAK: Herhalde istemezdim ama ne sen Çin’desin Johnny ne de baban. Senin ya da babanın artık bir noktada evden çıkıp çalışmaya başlamanız lazım. Artık size veresiye hiçbir şey vermeyeceğim, çünkü biliyorum ki ödemeyeceksiniz.

JOHNNY: Bay Kosak, beni yanlış anladınız. 1914’teyiz, 1913’te değil. Ben size bu bakkalda satılan öteberiden bahsetmiyorum. Çin’den, o etrafınızdaki kâfirlerden ve sizin açlıktan ölmek üzere olduğunuzdan bahsediyorum.

BAY KOSAK: Burası Çin değil. Burada çıkıp para kazanman gerekir. Herkes çalışmak zorundadır Amerika’da.

JOHNNY: Bay Kosak, hayatta kalmanız sadece bir somun ekmek ve bir kalıp peynire bağlı olsaydı, bunları bir Hıristiyan misyonerden istemekten çekinir miydiniz?

BAY KOSAK: Evet. İstemeye utanırdım.

JOHNNY: Peki bir yerine iki ekmek ve iki kalıp peynir olarak geri vereceğinizi bilseniz de mi utanırdınız? O zaman bile mi, Bay Kosak?

BAY KOSAK: O zaman bile.

JOHNNY: Yapmayın, Bay Kosak. Haklı çıkmak için böyle konuşuyorsunuz. Çünkü o durumda başınıza gelecek tek şey ölüm olurdu. Orada, Çin'de ölüp giderdiniz Bay Kosak.

BAY KOSAK: Umurumda bile değil. Babanla sen peynir ekmek almak istiyorsanız para vermek zorundasınız. Neden baban gidip bir işe girmiyor?

JOHNNY: (*Entelektüel hücum yerini bir anda insani hücumu bırakır*) Bay Kosak, nasılsınız?

BAY KOSAK: İyiyim, Johnny. Sen nasılsın?

JOHNNY: Daha iyi olamazdım. Çocuklar nasıl?

BAY KOSAK: Hepsi çok iyi, Johnny. Stephan yürümeye başladı.

JOHNNY: Harika. Angela nasıl?

BAY KOSAK: Şarkı söylemeye başladı. Büyükannen nasıl?

JOHNNY: İyi. O da şarkı söylemeye başladı. İngiltere Kraliçesi olacağıma opera şarkıcısı olurum daha iyi diyor. Eşiniz Martha nasıl, Bay Kosak?

BAY KOSAK: Çok iyi.

JOHNNY: Evinizde her şeyin yolunda gitmesine nasıl sevindim anlatamam. Eminim Stephan günün birinde çok büyük bir adam olacak.

BAY KOSAK: Umarım. Onu liseye göndereceğim, bana verilmeyen şansları ben ona vereceğim. Onun hayatı da sıkıntıyla geçmesin.

JOHNNY: Stephan'a güvenim tam, Bay Kosak.

BAY KOSAK: Ne istiyorsun, Johnny? Kaç paran var?

JOHNNY: Bay Kosak ben buraya bir şey almaya gelmedim. Biliyorsunuz ki arada bir sizinle böyle felsefi muhabbetler yapmak hoşuma gidiyor. (*Birdenbire, çabuk çabuk, yalvararak*) Lütfen bir Fransız ekmeğiyle bir kalıp peynir almama izin verin.

BAY KOSAK: Peşin ödemek zorundasın, Johnny.

JOHNNY: Ya Esther? Güzel kızınız Esther ne âlemdede?

BAY KOSAK: İyidir, Johnny, ama peşin ödemek zorundasın. Sen ve baban bu ülkenin en kötü vatandaşlarısınız.

JOHNNY: Esther'in iyi olmasına sevindim, Bay Kosak. Jasper MacGregor misafirimiz. Büyük oyuncu.

BAY KOSAK: Hiç duymadım.

JOHNNY: Bay MacGregor için de bir şişe bira.

BAY KOSAK: Sana bir şişe bira veremem.

JOHNNY: Tabii ki verebilirsiniz.

BAY KOSAK: Hayır, veremem. Bir Fransız ekmeğiyle bir kalıp peynir vereceğim, o kadar. Baban çalıştığında ne tür işler yapıyor Johnny?

JOHNNY: Babam şiir yazıyor, Bay Kosak. Yaptığı tek iş bu. O, bu dünyadaki en büyük şairlerden biri.

BAY KOSAK: Peki ne zaman para geçiyor eline?

JOHNNY: Hiçbir zaman geçmiyor. Hem karnın doysun hem çörek bütün kalsın olmuyor işte.

BAY KOSAK: Ben böyle işleri sevmem. Neden senin baban da herkes gibi çalışmıyor Johnny?

JOHNNY: O herkesten daha çok çalışıyor. Babam normal birinden iki kat fazla çalışıyor.

(BAY KOSAK, JOHNNY'ye bir Fransız ekmeğiyle bir kalıp peynir uzatır)

BAY KOSAK: Pekâlâ, bana elli beş sent borçlusunuz Johnny. Bu seferlik de veresiye olsun, ama bu son.

JOHNNY: (Kapıda) Esther'e onu sevdiğimi söyleyin.

(JOHNNY koşarak dükkândan çıkar. BAY KOSAK bir sineği kovalar, elinden kaçırır, tekrar kovalar, yine kaçırır, tüm dünyaya böyle karşı koymaktadır, dükkânın içinde sineği takip eder, bütün gücüyle kovalar)

Ev. JOHNNY'NİN BABASI ve yaşlı adam, JOHNNY'nin yiyeceklerle dönmesini beklemekte. BÜYÜKANNE de ayakta, yiyeceğin gelip gelmeyeceğini merak etmekte.

MAC GREGOR: Sanırım elinde yiyecekler var.

JOHNNY'NİN BABASI: (Gururla) Tabii ki var. (Yaşlı kadına eliyle işaret eder, kadın masayı hazırlamak için eve koşar. JOHNNY, BABASI ve MAC GREGOR'a doğru koymaktadır) Başaracağını biliyordum.

MAC GREGOR: Ben de.

JOHNNY: Ona elli beş sent borcumuz olduğunu söyledi.
Artık veresiye vermeyecekmiş.

JOHNNY'NİN BABASI: Varsın öyle sansın. Bu sefer nelerden bahsettin?

JOHNNY: Lafa Çin'de aç ve ölümün kıyısında olmaktan girdim. Sonra karısını, çocuklarını sordum.

JOHNNY'NİN BABASI: Nasıllarmış?

JOHNNY: İyi. Ama yolda hiç para bulamadım. Bir sent bile.

JOHNNY'NİN BABASI: Boşver. Para her şey değildir.

(Eve girerler)

Oturma odası. Yemek sonrası herkes masadadır. MAC GREGOR masanın üzerindeki kırıntıları özenle ağzına yerleştirmektedir. Yiyecek başka bir şeyler bulmak umuyla odada göz gezdirir.

MAC GREGOR: Şurada yeşil bir teneke kutu var ya Johnny, ne var onun içinde?

JOHNNY: Misketler.

MAC GREGOR: Peki şu dolapta yenecek bir şeyler var mı?

JOHNNY: Cırcır böcekleri var.

MAC GREGOR: Şu köşedeki büyük kavanozun içinde ne gibi nefis şeyler var bakalım?

JOHNNY: O kavanozun içinde benim yılanım var.

MAC GREGOR: Biraz haşlanmış yılan da hiç fena olmazdı, Johnny.

JOHNNY: (*Hayvanların dostu, meydan okuyarak*) Bunu hiç duymamış olayım Bay MacGregor.

MAC GREGOR: Neden ki Johnny? Neden olmasın oğlum? Borneo yerlilerinin yılan ve çekirge yediklerini duymuştum. Senin şöyle yarım düzine şişko çekirgen yoktur herhalde, öyle değil mi, Johnny?

JOHNNY: Sadece dört tane var.

MAC GREGOR: Pekâlâ, çıkar onları oğlum, karnımızı doyurduktan sonra ben de sana o sevdiğin şarkıyı çalayım. Müthiş açım, Johnny.

JOHNNY: Ben de öyle, ama kimsenin masum hayvanların öldürmesini istemiyorum. Onların da herkes kadar hakları var.

JOHNNY'NİN BABASI: (MAC GREGOR'a) Biraz müziğe ne dersin? Oğlanın hoşuna gider.

JOHNNY: (*Ayağa fırlayarak*) Hem de nasıl, Bay MacGregor.

MAC GREGOR: Peki, Johnny. Ekmek. Ekmek. Gönlümle ne zalimce savaşıyor, Tanrım.

(MAC GREGOR kalkar ve çalmaya başlar. Borazanı, daha önce kimsenin çalmadığı kadar yüksek sesli, güzel ve eskârlı çalmaktadır. "Drink to me only with thine eyes"ı bitirdiğinde, evin önünde toplanmış olan on sekiz KOMŞU tezahürata başlar)

JOHNNY'NİN BABASI: (Memnun. Eğlence olsun diye) Seni hayranlarınla tanıştırayım.

(Sundurmaya çıkarlar)

Ev. Kalabalık JOHNNY'NİN BABASI'na, MAC GREGOR'a ve JOHNNY'ye bakmaktadır.

JOHNNY'NİN BABASI: Sevgili dostlar ve komşular, sizi Jasper MacGregor'la tanıştırmak isterim. Kendisi günümüzün en büyük Shakespeare aktörüdür. (*Sessizlik*) Sanırım.

MAC GREGOR: (*Aktör*) 1851 yılında Londra'da sahneye ilk çıkışım dün gibi gözümün önünde. Glasgow'un bir kenar mahallesinden çıkma, on dört yaşında bir çocuk-tum. İlk rolümde bir haberciyi oynamıştım, ne yazık ki oyunun adını hatırlamıyorum. Hiç repliğim yoktu ama çok hareketim vardı sahnede. Bir subaydan öbürüne, âşıktan sevgilisine ha bire koşup duruyordum.

MARANGOZ RUFE APLEY: (*Bu mühim konuşmayı bölme-yi hiç istemese de araya girerek*) Bir şarkı daha çalsanıza Bay MacGregor?

MAC GREGOR: Senin evde hiç yumurta var mı?

RUFE APLEY: Tabii ki var. Bir düzine.

MAC GREGOR: Peki, eve gidip o yumurtalardan bir tane getirmeye ne dersin? Döndüğünde öyle bir şarkı çalacağım ki yüreğin neşe ve kederle parlayacak.

RUFE APLEY: Gittim bile. (*Gider*)

MAC GREGOR: (*Kalabalığa*) Dostlarım, size bu altın sesli borazanımla başka bir şarkıyı seve seve çalardım ama yuva hasreti ve zaman beni yorgun düşürdü. Eğer evlerinize gidip bana birer lokma yiyecek getirsek kadar iyi yürekliyseniz, o zaman ben de ruhumu toparlayıp sizlere, her birinizin hayatını değiştirecek, dikkatinizi

çekerim, iyiye doğru değiştirecek bir şarkı çalmaktan şeref duyarım.

(Herkes gider. En son ayrılan ESTHER KOSAK olur. O da koşarak uzaklaşır. MAC GREGOR, JOHNNY ve BABASI basamaklarda sessizce otururlar. İnsanlar birer birer, ellerinde yiyeceklerle gelmeye başlar: bir yumurta, bir sosis, bir düzine yeşil soğan, iki çeşit peynir, tereyağı, iki çeşit ekmek, haşlanmış patates, domates, bir kavun, çay ve daha bir sürü güzel yiyecek)

Sağ olun dostlar, sağ olun.

(Ciddiyet içinde, dik bir şekilde ayakta durarak mutlak sessizliğin sağlanmasını bekler, çatık kaşlarla etrafı süzer, borazanı tam dudaklarına götürmüşken, ESTHER KOSAK'ın elinde bir patlıcanla paldır küldür gelmesi tepesini attırır. Sessizlik yeniden sağlandığında "My Heart's in the Highlands, My Heart is not Here"i çalar. İnsanlar diz çöküp ağlar, nakarat kısmını hep birlikte söylerler ve oradan ayrılırlar. MAC GREGOR, baba-oğula döner)

(Azametle) Beyefendi, eğer sizin için bir sakıncası olmayacaksa, evinizde uzun bir süre ikamet etmek isterim.

JOHNNY'NİN BABASI: (Memnun ve şaşkın) Benim evim sizin evinizdir, beyefendi.

(Birlikte eve girerler)

Oturma odası. Aradan on sekiz gün geçmiş; MAC GREGOR yerde sırtüstü yatmış, uyumakta. JOHNNY, sessizce yürüyerek odayı kolaçan ediyor. BABASI masada şiir yazıyor, BÜYÜKANNE sallanan sandalye-

sinde oturuyor. Kapı çalar. MAC GREGOR dışındaki herkes fırlayıp kapıya koşar.

JOHNNY'NİN BABASI: (Kapıda) Buyrun?

GENÇ ADAM: Jasper MacGregor'u arıyordum. Aktördür kendisi.

JOHNNY'NİN BABASI: Ne istiyorsunuz?

JOHNNY: Baba, adamı içeri davet etsene önce.

JOHNNY'NİN BABASI: Evet, tabii ki. Kusura bakmayın. İçeri gelmez misiniz?

(GENÇ ADAM içeri girer)

GENÇ ADAM: Adım Philip Carmichael. Huzurevinden geliyorum. Bay MacGregor'u evine geri götürmek için gönderildim.

MAC GREGOR: (Uyanıp oturur) Evine mi? Biri ev mi dedi? (Kükreyerek) Ben evimden hep beş bin mil uzakta oldum ve de hep öyle olacağım. Kimmiş bu delikanlı?

GENÇ ADAM: Bay MacGregor, ben Philip Carmichael'ım. Huzurevinden. Beni sizi geri götürmem için gönderdiler. İki hafta sonra yıl sonu gösterisini sahneleyeceğiz ve başrol için size ihtiyacımız var.

MAC GREGOR: (JOHNNY ve BABASI'nın yardımıyla ayağa kalkarak) Ne tür bir rolmüş bu? Artık yeniyetme maceracı rollerine çıkamam ben.

GENÇ ADAM: Kral Lear rolü, Bay MacGregor. Sizin için biçilmiş kaftan.

MAC GREGOR: (Yeniden işe kavuşmuş bir aktör). Hoşça kalın, sevgili dostlarım. (Sundurmada geri döner) Hayatım

boyunca onca yer gezdim ama hiçbir zaman ve hiçbir yerde sizin kadar yüce, temiz ve candan ruhlarla tanışma şerefine ve mutluluğuna erişmedim. Hoşça kalın.

(GENÇ ADAM'la birlikte evden ayrılırlar. Sessizlik, üzüntü ve yalnızlıkla dolu bir dakika)

JOHNNY'NİN BABASI: (Aç, yüksek sesle) Johnny, Bay Kosak'ın dükkânına git, yiyecek bir şeyler kap gel. Haydi oğlum, sen becerirsin. Ne olduğu önemli değil, herhangi bir şey getir yeter.

JOHNNY: (Aç, yüksek sesle, kızgın) Bay Kosak elli beş sentini istiyor. Artık para almadan bize hiçbir şey veremeyecek.

JOHNNY'NİN BABASI: Haydi git, Johnny. Biliyorsun, o iyi yürekli Slovak beyefendinin bize yiyecek ufak bir şeyler vermesini sağlayabilirsin.

JOHNNY: (Umutsuzlukla) Of baba.

JOHNNY'NİN BABASI: (Şaşkın, haykırarak) Ne? Benim oğlum bu halde ha? Haydi! Sen doğmadan önce ben de böyle yaşam mücadelesi veriyordum. Ama sen doğduktan sonra birlikte mücadele etmeye başladık ve bu böyle sürecektir. İnsanlar şiir seviyorlar ama bunun farkında değiller, o kadar. Yılmayacağız Johnny. Şimdi git ve bize yiyecek bir şeyler getir.

JOHNNY: Tamam baba, elimden geleni yaparım.

(Kapıya koşar)

Ev. Şimdi önünde büyük bir tabela vardır: "Kiralık".

1914'ün Kasım ayının başlarında bir günün tan vakti. Kışın yaklaştığına dair işaretler. Gökyüzünde, güneye uçan bir kaz sürüsünün çığlıkları. JOHNNY, sundurmanın basamaklarında eli çenesinde oturmaktadır. Kazları duyar, dikkatle dinler, ayağa fırlayıp gökyüzünü izler. Sesler azalır ve söner. JOHNNY tekrar basamaklara dönüp oturur. Güneş yükseldikçe, yüzüne kocaman, ağırbaşlı bir gülümseme gelir. Sanki birbirlerini çok iyi anlayan iki kafa dengi dostmuşlar gibi, göz ucuyla sabah ışığına bakar. Işık arttıkça, güneş ve JOHNNY arasındaki bu oyun da bir müzik teması gibi gelişir. Ayağa kalkar, yüzünü ışığa verir. Kollarını kaldırır ve büyük bir ciddiyetle taklalar atmaya başlar. Sonra alelacele, dans edercesine, evin etrafını bir o taraftan bir bu taraftan turlar.

Yakınlardan bir yük treni, yeri sarsarak geçer.

Sabah ışığı giderek artar.

Gazete dağıtan bir çocuk ıslık çalarak yaklaşır.

On üç yaşlarındaki çocuk, tipik bir kasabalı gazete dağıtıcısıdır. Üzerinde, işini yapıp bitirmiş adamların ağırbaşlı ve hüznünlü hali vardır. Çantası boşalmıştır. Gece bitmiştir. Yevmiyesini kazanmıştır. Gazeteler okuyucuların kapılarına bırakılmıştır. Yeni bir gün dünyaya gelmiştir. Çocuk, sabahın köründe, iki saat boyunca karanlık caddelerde yürümüştür. Islıkla çaldığı yumuşak, anlayış dolu şarkı kendi bestesidir ve bir sabah şarkısıdır.

JOHNNY: (Merdivenlerden aşağı koşarak) Merhaba.

OĞLAN: (Durur) Merhaba.

JOHNNY: Neydi o şarkı?

OĞLAN: Ne şarkısı?

JOHNNY: ıslıkla çalıyordun ya...

OĞLAN: Ben ıslık mı çalıyordum?

JOHNNY: Tabii ki. Farkında değil misin?

OĞLAN: Galiba hep ıslık çalıyorum ben.

JOHNNY: Peki çaldığın neydi?

OĞLAN: Bilmem.

JOHNNY: Keşke ben de ıslık çalabilsem.

OĞLAN: Herkes ıslık çalabilir.

JOHNNY: Ben çalamıyorum. Nasıl yapıyorsun?

OĞLAN: Bunun nasılı yok. Çalıyorsun işte.

JOHNNY: Nasıl?

OĞLAN: Böyle.

(Bir süre çalar, besbelli doğaçlama yapmaktadır - üstün yetenek gerektiren bir iş)

JOHNNY: *(Hayranlıkla)* Bunu yapabilmeyi çok isterdim.

OĞLAN: *(Hoşnut, daha da iyi bir izlenim bırakma hevesiyle)*

O da bir şey mi? Sen bir de şunu dinle.

(Ezgiye bir tür kontrpuan, iki yeni ses ve biraz da senkop katar)

JOHNNY: Bana öğretir misin?

OĞLAN: ıslık çalmak öğretilmez. Sadece yapılır. Bak bu da başka türlü.

(Gürültücü gazeteci çocuk stilinde, ama yumuşak bir ezgi çalar)

JOHNNY: (Islık çalmaya çalışarak) Böyle mi?

OĞLAN: Aynen böyle. Sen devam et, bir süre sonra ağzın doğru şekli alır ve ne olup bittiğini anlamadan bir de bakmışsın ıslık çalıyorsun.

JOHNNY: Gerçekten mi?

OĞLAN: Tabii ki.

JOHNNY: Senin annen öldü mü?

OĞLAN: Nereden bildin?

JOHNNY: Benimki de öldü.

OĞLAN: Yaa?

JOHNNY: (Bir iç çekerek) Yaa... Öldü.

OĞLAN: Ben annemi hatırlamıyorum. Sen hatırlıyor musun?

JOHNNY: Tam olarak hatırlamıyorum. Ama bazen rüyamda görüyorum.

OĞLAN: Ben de eskiden görürdüm.

JOHNNY: Artık görmüyor musun?

OĞLAN: (Bozulmuş) Yoo. Zaten ne işe yarar ki?

JOHNNY: Benim annem kesinlikle çok güzel.

OĞLAN: Evet, biliyorum. Hatırlıyorum. Baban var mı?

JOHNNY: (Övünerek) Elbette. Şimdi evde, uyuyor.

OĞLAN: Benim babam da öldü.

JOHNNY: Baban da mı?

OĞLAN: (*Doğruya doğru*) Evet.

(*Eski bir tenis topunu sektirerek birbirlerine atmaya başlarlar*)

JOHNNY: Kimsen yok mu?

OĞLAN: Bir teyzem var, ama gerçek teyzem değil. Ben yetimhanede büyüdüm. Evlatlık alındım.

JOHNNY: Yetimhane de ne?

OĞLAN: Annesi ve babası olmayan çocukların birileri onları evlatlık alana kadar kaldıkları bir yer.

JOHNNY: Evlatlık almak ne demek?

OĞLAN: Oğlan ya da kız çocuk isteyen biri yetimhaneye gelir ve herkese şöyle bir bakar ve hangisini beğenirse alıp gider. Eğer seni alırlarsa, gidip onlarla kalırsın.

JOHNNY: Bu iyi bir şey mi sence?

OĞLAN: Bence kötü değil.

(*OĞLAN topu bırakır*)

JOHNNY: Senin adın ne?

OĞLAN: Henry. Seninki?

JOHNNY: Johnny.

OĞLAN: Gazete ister misin? Avrupa'da savaş var.

JOHNNY: Hiç param yok. Biz zengin değiliz. Çalışmıyoruz. Babam şiir yazıyor.

OĞLAN: (JOHNNY'ye fazla gazeteyi verirken) Olsun, önemli değil. Hiç mi paranız olmuyor?

JOHNNY: Bazen. Bir kere bir çeyreklik bulmuştum. Kaldırımda tam önümde duruyordu. Bir keresinde de babama New York'tan on dolarlık bir çek gelmişti. Bir tavukla bir sürü pul, kâğıt ve zarf aldık. Tavuk hiç yumurtlamadı, bu yüzden büyükannem de onu kesip bize yemek yaptı. Sen hiç tavuk yedin mi?

OĞLAN: Tabii ki. Herhalde altı veya yedi kere yemişimdir.

JOHNNY: Büyüyünce ne yapacaksın?

OĞLAN: Öff. Ne bileyim. Ne yapacağımı bilmiyorum.

JOHNNY: (Gururla) Ben şair olacağım, babam gibi. Öyle dedi.

OĞLAN: Herhalde ben bir süre daha gazete dağıtacağım. (Gitmek üzere hareketlenir) Haydi hoşça kal.

JOHNNY: Bir daha buraya gelmeyecek misin?

OĞLAN: Ben her sabah bu saatlerde buradan geçiyorum. Ama şimdiye kadar seni hiç görmedim.

JOHNNY: (Gülümseyerek) Bir rüya gördüm, sonra uyan-dım. Bir daha da uyumak istemedim. Canım buraya gelmek istedi. Annemi gördüm.

OĞLAN: O zaman, belki uyuyamadığın başka bir sabah yine görüşürüz.

JOHNNY: Umarım. Hoşça kal.

OĞLAN: Hoşça kal. Denemeye devam et, ne olup bittiğini anlamadan bir de bakmışsın ıslık çalıyorsun.

JOHNNY: Sağ ol.

(OĞLAN ıslık çalarak gider. JOHNNY katlanmış gazete-yi sundurmaya fırlatıp yeniden basamaklara oturur. BÜYÜKKANNESİ elinde bir süpürgeyle çıkıp ortalığı süpürmeye başlar)

JOHNNY'NİN BÜYÜKKANNESİ: (Türkçe, Kürtçe ve biraz Arapça –ki oralarda bu dilleri kimse bilmez– dışında bildiği tek dilde, yani Ermenice olarak) Nasılsın ciğerim?

JOHNNY: (Ermenice anlar ama neredeyse hiç konuşmaz. İngilizce olarak) İyiyim.

JOHNNY'NİN BÜYÜKKANNESİ: Baban nasıl?

JOHNNY: Bilmiyorum. (Babasına seslenerek) Hey, baba! Nasılsın? (Bir an. Daha yüksek sesle) Baba! (Bir an. Sessizlik) Galiba uyuyor.

JOHNNY'NİN BÜYÜKKANNESİ: Hiç para var mı?

JOHNNY: Para mı? (Başını sallayarak) Hayır.

JOHNNY'NİN BABASI: (Evin içinden) Johnny?

JOHNNY: (Ayağa fırlayarak) Baba?

JOHNNY'NİN BABASI: Sen mi seslendin?

JOHNNY: Evet. Nasılsın?

JOHNNY'NİN BABASI: İyidir, Johnny. Sen nasılsın?

JOHNNY: İyidir, baba.

JOHNNY'NİN BABASI: Beni bunun için mi uyandırdın?

JOHNNY: (BÜYÜKKANNESİne) İyiymiş. (BABASİna, daha yüksek sesle) Bizim ihtiyar öğrenmek istedi de.

JOHNNY'NİN BABASI: (İhtiyara, Ermenice) Günün aydın olsun* anne. (JOHNNY'ye, İngilizce) İhtiyar da ne demek oluyor? O kadar da ihtiyar değil.

JOHNNY: İhtiyar demek istemedim. Ne demek istediğimi biliyorsun.

(JOHNNY'NİN BABASI gömleğini ilikleyerek çıkar, kadına selam verir, tıpkı JOHNNY'nin yaptığı gibi göz ucuyla güneşe bakar, gülümser, iyice bir gerinir, yüzünü güneşe verir, basamaklardan atlar ve çok da iyi olmayan bir takla atar. Attığı takla onu sırtüstü vaziyette, boylu boyunca yere sermiştir)

JOHNNY: Daha fazla egzersiz yapmalısın baba. Sürekli oturuyorsun.

JOHNNY'NİN BABASI: (Sırtüstü) Johnny, senin baban büyük bir şair. Belki senin kadar iyi takla atamıyor olabilirim ama ne kadar atletik bir adam olduğumu anlamak için dün yazdığım şiire bakman yeter.

JOHNNY: Gerçekten güzel bir şiir mi baba?

JOHNNY'NİN BABASI: Güzel mi? (Bir akrobat gibi ayağa fırlar) Muhteşem. Atlantic Monthly'ye de göndereceğim.

JOHNNY: Aa, unuttum baba. Sundurmanın üzerinde bir gazete var.

JOHNNY'NİN BABASI: (Sundurmaya çıkarak) Yani sabah baskısı mı Johnny?

* Yazar burada Ermenice "Günaydın" anlamına gelen "Pari luyş" ifadesine atıfta bulunarak "Good Light" ifadesini kullanmış. "Pari luyş"un birebir karşılığı "İyi/Hayırlı ışıktır."

JOHNNY: Evet.

JOHNNY'NİN BABASI: İşte bu çok hoş bir sürpriz. Nereden buldun?

JOHNNY: Henry verdi.

JOHNNY'NİN BABASI: Henry mi? Henry de kim?

JOHNNY: Hem annesi hem de babası olmayan bir çocuk. Ayrıca ıslık da çalabiliyor.

JOHNNY'NİN BABASI: (Gazeteyi alıp açarak) Doğrusu, çocuk çok hoş bir jest yapmış.

(Gazetenin başlıkları arasında kendini kaybeder)

JOHNNY'NİN BÜYÜKANNESİ: (Diğer ikisine, kendi kendine ve tüm dünyaya) O adam nerede?

JOHNNY'NİN BABASI: (Haberlere dalmış) Hıı?

JOHNNY: Kim?

JOHNNY'NİN BÜYÜKANNESİ: Biliyorsun işte. Borazan çalan yaşlı adam.

(Borazan çalar gibi yapar)

JOHNNY: Haa... Bay MacGregor mu? Onu huzurevine geri götürdüler.

JOHNNY'NİN BABASI: (Gazeteden) Avusturya. Almanya. Fransa. İngiltere. Rusya. Zeplinler. Denizaltılar. Tanklar. Makinalı tüfekler. Bombalar. (Başını sallayarak) Yine azıttılar.

JOHNNY'NİN BÜYÜKANNESİ: (JOHNNY'ye, sitemle) Sen niye Ermenice konuşmuyorsun oğlum?

JOHNNY: Ermenice konuşmıyorum.

JOHNNY'NİN BABASI: (JOHNNY'ye) Ne oluyor?

JOHNNY: Bay MacGregor'u soruyor.

JOHNNY'NİN BÜYÜKANNESİ: (JOHNNY'NİN BABA-SI'na) Nerede o?

JOHNNY'NİN BABASI: (Ermenice) Huzurevine döndü.

JOHNNY'NİN BÜYÜKANNESİ: (Kederle başını sallayarak)
Aaaah, ah... Zavallı ihtiyar mahkûm.

JOHNNY: Orası hapisane gibi mi baba?

JOHNNY'NİN BABASI: Bilemiyorum, Johnny.

JOHNNY'NİN BÜYÜKANNESİ: (Oğlu ve torunu sinirlen-
diklerinde nasıl hiddetle konuşurlarsa, o da aynen öyle)
Neden geri dönüp burada, ait olduğu yerde yaşamıyor?
(Eve girer)

JOHNNY: Doğru baba. Neden Bay MacGregor gelip bura-
da kalmıyor? Orada yaşaması şart mı?

JOHNNY'NİN BABASI: Eğer çok yaşlıysan, hiç kimsen
yoksa, paran da yoksa, sanırım şart Johnny.

JOHNNY: Bazen onsuz kendimi çok yalnız hissediyorum.
Sen de öyle hissetmiyor musun baba?

JOHNNY'NİN BABASI: Doğruyu söylemek gerekirse
Johnny, evet.

JOHNNY: Hep aklıma geliyor, özellikle de çaldığı şarkılar.
Bir de su içişi.

JOHNNY'NİN BABASI: O müthiş bir adam.

JOHNNY: Onun yüreği gerçekten de dediği gibi dağlarda mı baba?

JOHNNY'NİN BABASI: Tam olarak değil.

JOHNNY: Peki sahiden de beş bin mil uzakta mı evinden?

JOHNNY'NİN BABASI: En az.

JOHNNY: Sence bir gün evine gidebilecek mi?

JOHNNY'NİN BABASI: O yaşı bir adam, Johnny. Gidecektir.

JOHNNY: Yani önce bir trene, ardından da bir tekneye atlayıp dağların olduğu yere mi dönecek?

JOHNNY'NİN BABASI: Hayır, Johnny. Dediğinden birazcık daha farklı. Ölecek demek istiyorum.

JOHNNY: İnsanın evine dnebilmesinin tek yolu bu mu?

JOHNNY'NİN BABASI: Tek yolu bu.

(Tabii ki, JOHNNY'NİN BABASI tüm bu süre boyunca gazeteyi okumaya devam etmiş, JOHNNY de sundurmanın parmaklıkları üzerinde yürümek, aşı atlamak, takla atmak, amuda kalkmak gibi türlü akrobatik numaralar yapmıştır. Bu soruların bir kısmını amuttayken, baş aşı vaziyette sormuştur. Aniden uzaktan bir ıslık sesi gelir)

JOHNNY: (Heyecanla) Baba, postacı Bay Wiley geliyor.

(JOHNNY'NİN BABASI aniden ayağa fırlar, elindeki gazeteyi düşürür)

JOHNNY: Sence bize New York'tan içinde ek olan bir mektup gelmiş olabilir mi acaba?

JOHNNY'NİN BABASI: Bilmiyorum Johnny.

(BAY WILEY bisikletiyle gelir. JOHNNY ve BABASI onu neredeyse bisikletinden düşüreceklerdir)

BAY WILEY: (Bisikletten, attan inermiş gibi inerek) Günaydın, Bay Alexander.

JOHNNY'NİN BABASI: Günaydın, Bay Wiley.

JOHNNY: Bize bir şeyler var mı Bay Wiley?

BAY WILEY: (Çantasından bir mektup destesi çıkarıp bağını gevşetir ve zarfları gözden geçirmeye başlar) Bir bakalım Johnny. Sanırım burada baban için bir şey var.

JOHNNY: New York'tan mı?

BAY WILEY: (Elinde bir zarfla) Evet, öyle Johnny. Yine kış geliyor Bay Alexander. Kazlar gidiyordu bu sabah.

JOHNNY'NİN BABASI: (Heyecanlı, gergin ama normal davranmaya çabalayarak) Evet, biliyorum. (Kendi kendine) Biliyorum, biliyorum.

JOHNNY: Olur da New York'tan bana bir mektup gelirse onu hiç atmayıp saklayacağım.

BAY WILEY: (Sohbet etmek ister) Nasıl gidiyor, Bay Alexander?

JOHNNY'NİN BABASI: İşlerim rast gidiyor, sağ olun Bay Wiley.

JOHNNY: Babam bir keresinde New York'a gitmişti. Öyle değil mi baba?

JOHNNY'NİN BABASI: Evet, gitmiştim Johnny. Aileniz nasıl Bay Wiley?

BAY WILEY: Evin en küçüğü Joe dışında herkes iyi. Sürekli ağlıyor. Benim dayanamadığım bir şey varsa o da bebek ağlamasıdır. Nedenini bilmiyorum ama, bebek ağlaması duyunca hiçbir şeye inancım kalmıyor. Joe ne zaman ağlasa, aman, ne diye çabalıyoruz ki diyorum kendi kendime.

JOHNNY: Ben de New York'u dünya gözüyle bir gün görürüm herhalde.

JOHNNY'NİN BABASI: Önemli bir şey değildir Bay Wiley. Bir süre sonra bırakır ağlamayı.

BAY WILEY: Umarım öyledir, ayrıca ne kadar çabuk bırakırsa o kadar iyi olur. *(Elindeki zarfla gider)* Hoşça kalın Bay Alexander. Hoşça kal Johnny.

JOHNNY'NİN BABASI: Bay Wiley.

(BAY WILEY zarfı uzatır. Vedalaşırlar ve BAY WILEY bisikletiyle uzaklaşır. JOHNNY'NİN BABASI, zarf elinde, belli ki açmak için can atarak, ama aynı zamanda bunu yapmaktan korkarak)

JOHNNY: *(Sabırsız)* Haydi baba, aç şunu. Ne bekliyorsun?

JOHNNY'NİN BABASI: *(Sinirli, haykırarak)* Korkuyorum Johnny. Senin baban, yani ben... Nasıl olur da bu kadar korkabilirim?

JOHNNY: Sestin hiç de korkuyormuş gibi gelmiyor baba. Mektup kimden?

JOHNNY'NİN BABASI: *The Atlantic Monthly'* den geliyor. Bay MacGregor gittikten sonra yazdığım şiirleri hatırladın mı?

JOHNNY: Belki de satın almışlardır şiirleri.

JOHNNY'NİN BABASI: Satın almak mı? Cancağızım, onlar şiir almazlar. Adamı korkudan gebertirler. (*Adını ve adresini büyük bir ciddiyet, berbat bir korku ve korkunç bir öfkeyle okuyarak*) Ben Alexander, 2226 San Benito Bulvarı, Fresno, California.

JOHNNY: Tamam işte, sana gelmiş baba. Niye açmıyorsun?

JOHNNY'NİN BABASI: (*Kükreyerek*) Korkuyorum diyorum sana. Korkuyorum ve utanıyorum. O şiirler müt-hişti. Nasıl olur da korkarım?

JOHNNY: (*O da meydan okuyarak*) Korkma baba.

JOHNNY'NİN BABASI: (*Kızgın*) Neden her şey için tan-tana yaparlar da en iyileri görmezden gelirler? Neden ölümün peşinden koşarak hayatlarını mahvederler de yaşama dair ne varsa bir kenara iterler? Anlayamıyorum. Hiç kimse için umut yok.

JOHNNY: Tabii ki var, baba. (*Hiddetle*) Hem bu *The Atlantic Monthly* de kim oluyormuş?

JOHNNY'NİN BABASI: (*Kızgın*) Git, Johnny. Git buradan. Lütfen git buradan.

JOHNNY: (*O da kızgın*) Peki, baba.

(JOHNNY evin etrafından dolaşıp gözden kaybolur, tekrar ortaya çıkıp bir an için babasına bakar ve ondan uzak durması gerektiğini anlar)

(JOHNNY'NİN BABASI belli ki *The Atlantic Monthly*'nin şiirleri geri gönderdiğini bilmektedir. Yine bellidir

ki o şiirlerin geri geldiğine inanmamaktadır. Çünkü şiirlerin de kendisi gibi muhteşem olduğu aşikârdır. Bir kaplan gibi dolaşmaktadır. Ağzı kapalı olmasına rağmen tüm dünyayla konuşur gibidir. Sonunda zarfı hiddetle yırtarak açar. Zarf yere düşer. El yazısıyla yazılmış şiirleri açar. Ağır, beyaz bir kâğıt destesi elinden yere düşer. Gururla, bütün heybetiyle ayakta dikilip, sayfaları hızla çevirerek şiirleri kendi kendine okur)

JOHNNY'NİN BABASI: (Öfkeyle) Aklını kaçırmış, zavallı ahmaklar.

(Sundurmanın basamaklarına çöker, elleriyle yüzünü kapar. Şiirler basamakta durmaktadır. Birkaç dakika sonra şiirleri basamaklardan yere doğru tekmeler, yeniden sabah gazetesini alır ve başlıklara göz gezdirir)

(Alçak sesle, derin bir öfkeyle, sesinin yoğunluğu gittikçe tırmanarak) Durmayın, herkesi gebertin. Birbirinize karşı savaş ilan edin. Binlerce insanı alıp pestillerini çıkarın. Onların o zavallı kalplerinin, zavallı ruhlarının ve zavallı bedenlerinin... Çirkinleştirin onları. Hayallerini yıkın. Korkudan ödlerini patlatın. Birbirlerine karşı kinle doldurup bozun onları. Hayatın destanını kirletin, büyüklükleri yok ettiklerinin sayısıyla ölçülen, gözü dönmüş manyaklar sizi...

(JOHNNY babasına görünmeden evin yanında belirir)

(Trans halinde babasını dinlemektedir)

(Gökyüzü kararmaya başlar)

Sizi sahtekârlar. Sizi rezil imansızlar. (Ayağa kalkar ve parmağını namlu gibi tüm dünyaya karşı doğrultur) Devam

edin, o zavallı silahlarınızı ateşleyin. Hiçbir şeyi yok edemeyeceksiniz... (Sessizce gülümseyerek) Dünyada şairler hep olacak.

(Bir şimşek sessizce çakar)

Ev. Gökyüzü, fırtına öncesinde olduğu gibi karanlıktır. Arada sırada derinden ve uzaktan bir gök gürültüsü duyulmakta ve şimşekler görünmektedir. JOHNNY'NİN BABASI yüzünde bir gülümsemeyle basamaklarda oturmakta: sersem, trajik, terk edilmiş ve yalnız bir gülümseme. Her şey aynıdır; şiiirleri yerde; zarf sundurmada. Gazete de. Aradan birkaç saat geçmiştir.

JOHNNY'NİN BABASI: (Gerçeği kabullenemeyip kafasını sersem sersem sallayarak) Johnny. (Bir an. Biraz daha yüksek bir sesle) Johnny. (Bir an. Bu kez daha yumuşak) Johnny. (Haykırarak) Johnny.

(Oğlan evin yan tarafından çekinerek gelir ve babasının önünde durur)

(Babası ona bakar, gözleri çakmak çakmak, meydan okuyarak, dokunaklı, inatçı, güçlü)

JOHNNY'NİN BABASI: (Şefkatle, ama büyük bir otoriteyle) Kahvaltını yaptın mı?

JOHNNY: (Çekinerek) Aç değilim baba.

JOHNNY'NİN BABASI: Hemen içeri gir ve kahvaltı yap.

JOHNNY: Aç değilim.

JOHNNY'NİN BABASI: Ne söylüyorsam onu yap.

JOHNNY: Sen yemiyorsan ben de yemem.

JOHNNY'NİN BABASI: Ne söylüyorsam onu yap.

JOHNNY: Sen yemiyorsan ben de yemem.

JOHNNY'NİN BABASI: Aç değilim.

JOHNNY: Ben Bay Kosak'a gidip bir bakayım, belki bir şeyler alabilirim.

JOHNNY'NİN BABASI: (*Gururu kınılmıştır. Oğlanı koldundan kavrar*) Hayır, Johnny. (*Bir an duraksar. Belli ki kendilerinin ve bakkalla olan durumlarını açıklayabilecek sözcükler aramaktadır*) Johnny? Biraz para geleceğini sanmıştım. Böyle olacağı hiç aklıma gelmemişti. Şimdi içeri gir ve ye.

JOHNNY: (*Basamaklardan çıkarken*) Senin de yemen lazım.

(*Eve girer*)

(*Sessiz bir şimşek çakar*)

(*Takım elbiseli bir ADAM ve genç bir KARI-KOCA çıkagelir. Kadının kucağında bir BEBEK vardır*)

EMLAKÇI: İşte ev bu. Kirası aylık altı dolar. Çok şatafatlı değil ama en azından yağmurdan ve soğuktan korur.

(JOHNNY'NİN BABASI, donmuş bakışlarla, gözünü gelenlere dikmiştir)

EMLAKÇI: (*Elini uzatıp JOHNNY'NİN BABASI'na doğru gelirken diğerleri arkada kalır*) Beni hatırladınız mı? "Kiralık" tabelasını koymuştum.

JOHNNY'NİN BABASI: (*Kalkarak*) Hatırladım. Nasılsınız?

EMLAKÇI: (*Utanır*) Pekâlâ. Evin sahibi Bay Corey şehir dışında ve bu insanlar da bir ev arıyorlar. Bir an önce.

JOHNNY'NİN BABASI: Tabii ki. Evi hemen boşaltabilirim. Eşyaları var mı?

EMLAKÇI: (Yoksul aileye dönerek) Eşyanız var mı?

KOCA: Hayır.

JOHNNY'NİN BABASI: (Aileye) Benimkileri alabilirsiniz. Çok bir şey değil ama iş görür. Çok iyi durumda bir ocak var.

KARISI: (Yoksulluk onuruyla) Sizin eşyalarınızı almak istemeyiz.

JOHNNY'NİN BABASI: Siz bilirsiniz. Üç aydır kira ödemişim. Eşyaları kira bedeli olarak bırakıyorum.

(EMLAKÇI konuşmaya çalışır)

JOHNNY'NİN BABASI: Tamam. 18 dolarım olmadığı için üzgünüm. Eşyalar da o civarda bir şey eder. Bay Corey dönene kadar bu insanların eşyaları kullanmasına izin verebilirsiniz. (Aileye) Eve bir göz atmak ister misiniz?

KOCA: Fena görünmüyor.

EMLAKÇI: (Giderken) O zaman tamamdır. (Aileye) Kira, aylık altı dolar. Suyu biz ödüyoruz.

JOHNNY'NİN BABASI: (Aileye) Ne zaman isterseniz taşınabilirsiniz.

KOCA: Çok teşekkür ederiz. Bu akşamüstü ya da yarın geliriz.

(Onlar ayrılırken JOHNNY elinde bir tabakla gelir. Tabagın içinde iki dilim ekmek ve küçük bir üzüm salkımı vardır)

JOHNNY: Kimdi o insanlar?

JOHNNY'NİN BABASI: Hiç, öyle yoldan geçiyorlardı.

JOHNNY: Ne hakkında konuşuyordunuz?

JOHNNY'NİN BABASI: Öylesine konuşuyorduk.

JOHNNY: (Çok kızgın, bağırarak) Üzülme baba.

JOHNNY'NİN BABASI: (Dönüp oğluna sevgi, hayret, takdir ve hoşnutlukla bakıp ansızın gülmeye başlar) Üzülmiyorum Johnny. Dünya dönüyor ve Tanrı herkesi seviyor.

JOHNNY: (Şaka yollu) Tamam o zaman. Haydi şunları yi-yelim.

(Tabağı en üst basamağa koyar, birlikte oturup yemeye başlarlar. Birbirlerine bakarak sessizce yerler. Oğlan tıpkı güneşe baktığı gibi babasına da göz ucuyla bakmaktadır, babası da oğluna aynı biçimde. Oğlan gülümsemeye başlayınca baba da gülümser)

JOHNNY: Sen üzüm seviyor musun baba?

JOHNNY'NİN BABASI: Tabii ki seviyorum.

JOHNNY: Baba?

JOHNNY'NİN BABASI: Evet?

JOHNNY: Gerçekten hapisane gibi mi?

JOHNNY'NİN BABASI: Bazen öyle olduğuna kalıbımı basabilirim. Bazen de asla öyle olamazmış gibi geliyor.

JOHNNY: Nasıl yani, baba?

JOHNNY'NİN BABASI: Sanırım yarı yarıya Johnny. Yani hem öyle hem değil.

JOHNNY: Yani sence evini özlüyor mudur bazen?

JOHNNY'NİN BABASI: Eminim özlüyordur.

JOHNNY: Keşke geri gelse.

JOHNNY'NİN BABASI: Onu tekrar görebilmeyi ben de isterdim.

JOHNNY: Hiç aklımdan çıkmıyor.

JOHNNY'NİN BABASI: Benim de. Onu hiç unutmayacağım.

JOHNNY: Ben de. Oraya dönmek zorunda mıydı baba?

JOHNNY'NİN BABASI: Sanırım öyleydi.

JOHNNY: İyi bir delikanlıya benziyordu.

JOHNNY'NİN BABASI: Onu alıp götüren delikanlıdan mı bahsediyorsun?

JOHNNY: Evet. Hani karşısında seyirci varmış gibi konuşan delikanlı.

JOHNNY'NİN BABASI: Evet. Fena biri değildi.

(Tabakta tek bir üzüm tanesi kalmıştır)

JOHNNY: Haydi baba, al ye.

JOHNNY'NİN BABASI: *(Neşeyle)* Hayır, o senin Johnny. Ben saydım.

JOHNNY: Peki baba. *(Sonuncu üzümü alıp yer)* Bu hırsızlık mı oluyor baba?

JOHNNY'NİN BABASI: *(Komik bir biçimde)* Bazıları öyle olduğunu söylüyor, bazıları da olmadığını. *(Dramatik)*

Ben olmadığını söylüyorum. (*Bağırarak*) Sen bu üzüm-
leri asma dalından kopardın değil mi?

JOHNNY: Evet baba, asma dalından kopardım.

JOHNNY'NİN BABASI: (*Komik bir biçimde*) Bu durumda
pekâlâ hırsızlık olmayabilir de...

JOHNNY: Peki hangi durumda hırsızlık oluyor?

JOHNNY'NİN BABASI: (*Anında yazarak*) Bana göre hır-
sızlık, Johnny, masum olmayan birinin, masum birine
zarar vererek haksız kazanç ya da güç elde etmesidir.

JOHNNY: Hıı. (*Bir an*) Madem hırsızlık değil, galiba ben
gidip biraz daha alacağım, baba. (*Ayağa kalkar*) Yoksa
yakında hiç kalmayacak.

(*Gider*)

JOHNNY'NİN BABASI: (*Oğlu gittiğinde, gülerek*) Oğlum
John. Ben ne şanslı adamım Tanrım. Sana şükürler
olsun.

(*Şiirlerini yerden alıp paltosunun cebine koyar ve cadde-
ye doğru yürür*)

BAY KOSAK'ın bakkal dükkânı. BAY KOSAK yine
kollarını kavuşturmuş, başını kollarının üzerine koy-
muş, uyumakta. Dükkân bir öncekinden daha da yok-
sul görünür. Belli ki ailesi malları tüketmeye başlamıştır.
JOHNNY'NİN BABASI sessizce, neredeyse utanarak
içeri girer. BAY KOSAK kafasını kaldırır, gözlerini kır-
pıştırır, ayağa kalkar.

JOHNNY'NİN BABASI: (*Suçlulukla*) Ben Johnny'nin ba-
basıyım.

(İki adam bir an birbirlerine bakarak durur, ikisi de keyiflenmiş, utanmış, etkilenmiş, memnun kalmıştır ve aynı şeylere öfke duyarlar: açgözlülük, düzenbazlık, kabalık ve adaletsizlik. Sonra gülümsemeye başlayıp içtenlikle el sıkışırlar)

BAY KOSAK: Tanıdım. Johnny sizden bahsetmişti. Şeref duydum.

JOHNNY'NİN BABASI: Siz çok iyi yürekli bir adamsınız.

BAY KOSAK: Öyle mi, bilmem.

JOHNNY'NİN BABASI: (Yavaşça) Veda etmek için geldim. Özür dilemek için. Teşekkür etmek için.

BAY KOSAK: (Aniden) Gitmiyorsunuz değil mi?

JOHNNY'NİN BABASI: Ne yazık ki gidiyoruz.

BAY KOSAK: Hepimiz Johnny'yi çok özleyeceğiz.

JOHNNY'NİN BABASI: Hiç param yok. Size borcum var.

BAY KOSAK: Önemli değil.

JOHNNY'NİN BABASI: Sizi bir daha göremeyebilirim. (Cebinden şiirlerini çıkarır) (Güçlü) Ben bir şairim. Bunlar şiirlerimin bir kısmı. (Aceleyle) Size bunları borcunun karşılığı olarak vermiyorum. Para başka mesele. (Yalvararak) Rica ediyorum, alın bunları.

BAY KOSAK: (İçtenlikle) Sizin şiirlerinizi alamam.

(Bir an)

JOHNNY'NİN BABASI: Umarım işleriniz yolundadır.

BAY KOSAK: Kimsede para yok. Nasıl yeni mal alacağım bilmiyorum.

JOHNNY'NİN BABASI: Üzüldüm.

BAY KOSAK: Kışın daha da kötü. Toptancılar kapalı. İş yok. Elimde avucumda olsa verirdim ama bu kış yeni mal almaya param yok. Dükkânı kapatmak zorunda kalabilirim. Ancak aileme yetiyor.

JOHNNY'NİN BABASI: *(Alınmış ve kızgın)* Bakın, bu şiirler şimdiye kadar yazdıklarım arasında en iyileri. Onları size bırakmak istiyorum.

(BAY KOSAK'ın yedi yaşındaki güzel kızı ESTHER arka taraftan dükkâna gelir)

BAY KOSAK: Bu benim kızım Esther. Esther, bak Johnny'nin babası.

JOHNNY'NİN BABASI: Johnny sizden bahsetmişti.

ESTHER: *(Gerçekten sevinmiş, ama utanarak)* Memnun oldum.

BAY KOSAK: Buradan gidiyorlar.

ESTHER: *(Sarsılmış)* Aaaa.

JOHNNY'NİN BABASI: Johnny sizi özleyecek.

(Küçük kızın dudakları titrer, gözlerine yaşlar dolmaya başlar. Arkasını dönüp koşarak dükkândan ayrılır)

BAY KOSAK: Hep böyle.

JOHNNY'NİN BABASI: Onlar çocuk.

BAY KOSAK: Evet, ama nasıl başlarsa öyle gidiyor. Kadınlar bazı şeylere inanmayı asla öğrenmiyorlar.

JOHNNY'NİN BABASI: Bu şiirleri ona vermez misiniz?

BAY KOSAK: Lütfen. O kadar da mühim bir şey değil.
Biraz ağlar, sonra geçer.

JOHNNY'NİN BABASI: İşte, buyurun. (BAY KOSAK'a şiirleri vererek) Bunları alarak bana iyilik etmiş olacaksınız. (Yüksek sesle, Tanrıya ve tüm dünyaya) Anlamıyor musunuz, şiirin şiir olması için okunması lazım. Belki de bir tanecik okuyucu hak ediyordumdur. Eğer öyleyse, o tek okuyucunun siz olmasını istiyorum.

BAY KOSAK: Teşekkür ederim. Ama ben alelade biriyim.

JOHNNY'NİN BABASI: (Gülümser) Hoşça kalın.

BAY KOSAK: Güle güle.

(JOHNNY'NİN BABASI dükkândan çıkar. Bakkal, cebinden gözlüğünü çıkarıp takar, şiirleri dükkânın ortasında ayakta, dudaklarını oynatarak, kendi kendine, hafifçe okur. Yüzündeki ifade değişmeye başlar. Yağmur yağmaya başlar. Kızı ESTHER geri gelir)

BAY KOSAK: (Alçak sesle şiirlerden birini okuyarak) En derininde dünyanın, en uzağına açılmışken denizde yeşil suların ve sımsıkı bağlanmışken kayanın sertliğine, seni hatırlıyorum, aşkım, unutma beni.

(Küçük kız hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başlar, babası dönüp ona doğru gider)

Evin oturma odası. Bir süre sonra. Yağmur hâlâ yağıyor. JOHNNY'NİN BABASI masanın üzerindeki müsveddelere göz atmakta. İkide bir kalkıp pencereye gider.

JOHNNY'NİN BABASI: Ne geldi başına bu oğlanın?

(Tekrar müsveddelere döner, ama onlara baktıkça daha da sinirlenir ve kâğıtları fırlatıp atar. Tekrar pencereye gider. Sonra ileri geri volta atmaya başlar. Sonunda JOHNNY basamakları paldır küldür çıkıp eve dalar, kapıyı çabucak kapatıp sürgüler. Nefes nefesedir ve korkmuştur. Takip edilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Elinde dört salkım orta boy bordo imparator üzümü, yarım düzine siyah incir ve iki de nar vardır)

JOHNNY: (Heyecanlı ve nefes nefese) Nereye saklayayım bunları baba?

JOHNNY'NİN BABASI: Ne oldu, Johnny?

JOHNNY: Hırsızlık olmadığını söylemiştin baba.

JOHNNY'NİN BABASI: (Büyük bir kızgınlıkla) Evet, değil.

JOHNNY: O zaman çiftçinin o köpeğine ne oluyor?

JOHNNY'NİN BABASI: Neden bahsediyorsun? Hangi çiftçinin köpeği?

JOHNNY: Çiftçinin beni buraya kadar kovalayan köpeği.

JOHNNY'NİN BABASI: (Kükreyerek) Köpek mi? Seni bir köpek mi kovaladı diyorsun yani? Nasıl bir köpekmiş bakalım o?

JOHNNY: Çok iyi bakmaya fırsatım olmadı ama sanırım bayağı büyük bir köpekti.

JOHNNY'NİN BABASI: (Bu korkunç aşağılanmaya çok sinirlenmiş) O Tanrının cezası seni ısırma falan kalktı mı Johnny?

JOHNNY: Hayır baba, ama neredeyse ısıracaktı.

JOHNNY'NİN BABASI: Sana hırladı mı?

JOHNNY: Tam olarak hırladı denemez.

JOHNNY'NİN BABASI: Ne oldu?

JOHNNY: Yol boyunca koştum, peşimi bırakmadı.

JOHNNY'NİN BABASI: Nerede şimdi o?

JOHNNY: Sanırım dışarıda, baba. Bunun hırsızlık olmadığına emin misin?

JOHNNY'NİN BABASI: (Üç dört üzüm yiyerek, kızgınlıkla) Tabii ki hırsızlık değil. Ben köpeğin icabına bakarım. Senin babanı hiçbir insan ya da hayvan korkutamaz, Johnny. Bunu hiç aklından çıkarma.

(Dikkatle pencereye gider ve dışarıyı dikizler)

JOHNNY: Orada mı baba?

JOHNNY'NİN BABASI: Dışarıda küçük bir köpek var, Johnny. Sanırım uyuyor.

JOHNNY: (Aniden sıçrayarak) Biliyordum. Çiftçinin köpeği o işte. Beni bekliyor.

JOHNNY'NİN BABASI: Fazla büyük bir köpek değilmiş.

JOHNNY: Evet. Ama ya bu hırsızlıkta, ya o çiftçinin köpeği ne olacak?

JOHNNY'NİN BABASI: Johnny, bu küçük köpek kimse-nin köpeği değil. Bahse girerim kendine bir arkadaş arıyor.

JOHNNY: Bütün yol boyunca kovaladı beni. Emin misin, baba?

JOHNNY'NİN BABASI: Tabii ki eminim, Johnny. Boşuna şair olmadık herhalde. Bazı şeyleri anlarım ben.

(Köpek hırlamaya ve havlamaya başlar. JOHNNY'NİN BABASI korkarak kendini geriye atar. JOHNNY gerginleşir, sesi sedası kesilir)

JOHNNY: (Fısıldayarak) O neydi baba?

JOHNNY'NİN BABASI: Galiba biri geliyor.

JOHNNY: Gördün mü baba, hırsızlıkmuş işte! Bu gelen çiftçi.

(Masaya koşup bütün meyveleri kucağına toplar. BÜYÜKANNE koşarak odaya girer)

JOHNNY'NİN BÜYÜKANNESİ: (Ermenice) Bu ne yaygara bu yağmurda?

JOHNNY'NİN BABASI: Şşşt.

(JOHNNY bütün meyveleri alıp oturma odasından çıkarır. Çok korkmuş bir halde geri döner. Köpek hâlâ hırlamakta ve havlamaktadır. JOHNNY'NİN BABASI'nın durumu JOHNNY'den de beterdir)

JOHNNY: (Küskün ve şimdi karşı koyarak) Lanet olsun baba. Şu başımıza gelen işe bak.

JOHNNY'NİN BABASI: Keşke bir sigaram olsaydı.

JOHNNY: (Şimdi de babası için endişeli; BÜYÜKANNESİ-ne, Ermenice) Sigara var mı?

(BÜYÜKANNE yan odaya koşar)

(Köpek hırlamayı keser)

JOHNNY: Gördün mü baba? Çiftçi işte. Nereye saklanacağım şimdi? Kapıyı açma.

JOHNNY'NİN BABASI: Ne açması? Sen şu masayı taşıma yardım et.

(Masayı kapının arkasına dayayıp ayaklarının ucuna basarak odanın ortasına geri dönerler. BÜYÜKANNE elinde bir sigara ve çakmakla koşarak geri gelir. Elindekileri JOHNNY'NİN BABASI'na uzatır. O da sigarayı yakıp derin bir nefes çeker ve kendini toplar)

JOHNNY'NİN BABASI: (Dramatik) Meyveleri alan bendim, anlıyor musun Johnny?

JOHNNY: Açma kapıyı baba.

(JOHNNY'NİN BABASI masanın ağırlığını artırmak için sessizce üzerine küçük bir tabure koyar)

(JOHNNY bir sandalyeyi kaldırıp masanın üzerine koyar. Yaşlı kadın da bir vazıo koyar. BABASI barikata üç kitap ekler. Kapı çalınmaya devam ettikçe aile, evde ne var ne yok hepsini kapının arkasına yığar)

JOHNNY'NİN BABASI: Korkma, Johnny.

JOHNNY: İçeri giremez değil mi baba?

JOHNNY'NİN BABASI: Sanmıyorum.

(BÜYÜKANNE, BABA ve OĞUL, o çıplak odada, bir arada, tüm dünyaya kafa tutarak dikilirler. Berbat bir korkunun ve öfkeli bir direnişin içiçe geçtiği uzun bir sessizlik olur. Yarım dakika sonra sessizlik bozulur. Bu borazandan gelen bir solodur: "Yüreğim Dağlarda". Güneş çıkar)

JOHNNY: (Bağırarak) Bu Bay MacGregor.

JOHNNY'NİN BABASI: (Koşup pencereyi kaldırır, MAC GREGOR'a seslenir). Hoş geldiniz Bay MacGregor. Johnny, eşyaları yerine koy.

(Kendisi de koşup BÜYÜKANNE ve JOHNNY'nin eşyaları yerleştirmelerine yardım eder. Sonunda yol açılmıştır. JOHNNY'NİN BABASI dönüp kapıyı açar. JASPER MAC GREGOR solosunu çalarak içeri girer. Peşinden de köpek. Aslında bu çok küçük bir sokak köpeğidir. Neşe ve heyecanla etrafta koşturup oynar. MAC GREGOR'un bakışlarında keder ve mutluluk vardır. JOHNNY mutfığa gidip gelerek bir tabak meyve ve bir sürahi su getirir. MAC GREGOR solosunu bitirir. Köpek de dahil herkesin olduğu yerde kaldığı bir an. JOHNNY yaşlı adama su dolu sürahiyi uzatır)

MAC GREGOR: (Bitkin) Bu sefer istemiyorum Johnny.

JOHNNY'NİN BABASI: Hoş geldin dostum.

MAC GREGOR: Kaçtım. Şu anda peşimdeler, ama geri dönmeyeceğim. Borazanımı çaldılar. Beni yatakta tutmaya çalıştılar. Hasta olduğumu söylediler. Ben hasta değilim, yaşlıyım. Şu dünyadaki günlerimin sayılı olduğunu biliyorum. Onları da sizinle geçirmek istiyorum. Beni geri götürmelerine izin vermeyin.

JOHNNY'NİN BABASI: Vermeyeceğim. (Yaşlı adama bir sandalye çeker) Lütfen oturun.

(Hepsi oturur. MAC GREGOR herkese şöyle bir bakar)

MAC GREGOR: Sizleri yeniden görmek çok güzel.

JOHNNY: Yüreğin hâlâ dağlarda mı?

MAC GREGOR: *(Başıyla onaylayarak)*: Dağlarda, oğlum.

JOHNNY'NİN BABASI: *(Kızgın)* Johnny!

JOHNNY: *(Gücenmiş)* Ne var?

JOHNNY'NİN BABASI: Kapa çeneni.

JOHNNY: Neden?

JOHNNY'NİN BABASI: Neden mi? Ne diye böyle durup durup aptallaşıyorsun? Adamcağızın yorgun olduğunu görmüyor musun?

JOHNNY: *(MAC GREGOR'a)* Yorgun musun?

MAC GREGOR: *(Başıyla onaylar)* Senin annen nerede oğlum?

JOHNNY: Öldü.

MAC GREGOR: *(Neredeyse kendi kendine)* Hayır, Johnny, ölmedi. *(Başını sallar)* Dağlarda o.

JOHNNY'NİN BÜYÜKANNESİ: *(Oğluna)* Ne diyor?

JOHNNY'NİN BABASI: *(Başını sallayarak)* Hiçbir şey. *(MAC GREGOR'a)* Bir şeyler yesene.

MAC GREGOR: *(Tabağa bakarak)* Tek bir üzüm. O kadar. *(Salkımdan tek bir üzüm koparıp ağzına atar. Ürküp aniden arkasına bakar)* Geliyorlar mı?

JOHNNY'NİN BABASI: Korkma dostum. Şöyle uzanıp dinlen.

(JOHNNY'NİN BABASI yaşlı adamı kanepeye götürür. Adam sırtüstü uzanır. JOHNNY'NİN BABASI masaya döner. Kimse bir şey yemez. MAC GREGOR

aniden sıçrar. Korkulacak bir şey yoktur yine. Kalkıp masaya döner)

MAC GREGOR: Beni götürmelerine izin vermeyeceksin değil mi?

JOHNNY'NİN BABASI: Hayır. *(Narı ortadan ikiye bölüp yarısını ona verir)* Bir şeyler yemeye çalış.

MAC GREGOR: Sağ ol dostum. *(Narın bir kısmını yer)*

(Kapı çalınır. MAC GREGOR öfkeyle ayağa fırlar)

MAC GREGOR: *(Haykıarak)* Beni geri götüremeyeceksin. Söylemedi deme, şuracıkta düşüp öleceğim. Benim yerim burası, bu insanların yanı.

JOHNNY'NİN BABASI: *(Korkmuş)* Kapıyı açalım mı?

JOHNNY: *(O da korkmuş)* Açalım mı?

MAC GREGOR: *(Güçlü)* Tabii ki açacağız.

(Gidip kapıyı açar. Gelen, marangoz RUFÉ APLEY'dir.

MAC GREGOR'un hiddetinden biraz sarsılmıştır)

RUFÉ APLEY: Merhaba, Bay MacGregor.

JOHNNY: Kim o?

RUFÉ APLEY: Rufe Apley.

MAC GREGOR: Memnun oldum, Rufe.

JOHNNY'NİN BABASI: *(Kapıda)* İçeri gel, Rufe.

(Elinde ekmek, bir sosis ve iki yumurtayla RUFÉ girer)

RUFÉ: Evde öyle, hiçbir şey yapmadan oturuyordum ki yine o şarkıyı duydum. Kalıbımı basarım bu Bay MacGregor'dur dedim kendi kendime.

MAC GREGOR: Hatırlamana çok sevindim.

RUFE: Kim unutabilir ki o şarkıyı, Bay MacGregor. Ufak tefek bir şeyler getirdim.

MAC GREGOR: *(Yiyecekleri alıp masaya koyarak)* Teşekkürler dostum, teşekkürler.

(Kapı bir kez daha çalınır. Gelen SAM WALLACE'tır. Tam teçhizatlı bir hat işçisi. Her tarafında bir alet edevat, bacaklarının etrafında bantlar ve kayışlar, çiviler, ne ararsan. Yanında peynir, domates ve turp vardır)

WALLACE: Bay MacGregor olduğunu biliyordum. Dedim ki kendi kendime, yanıma yiyecek bir şeyler alayım, oraya gideyim.

MAC GREGOR: Gerçekten çok hoş bir sürpriz.

RUFE: *(Belli ki söylemeye zorlanarak)* Şey, Bay MacGregor...

MAC GREGOR: Evet dostum? Haydi söyle. Ben basit bir adamım, senden farkım yok.

RUFE: Karımın kardeşi, ailesiyle birlikte dışarıda bekliyor. Sizin şarkını tekrar dinlemek istiyorlar. Sadece onlar değil, başkaları da var.

MAC GREGOR: *(Gururu okşanmış)* Elbette çalarım. Seksenimi geçtim, bu dünyada fazla kalacak da değilim. Henüz gitmeden, ben öldükten sonra yaşamaya devam edecek olan sizlerin bir parçası olmak isterim. Dışarıda çocuklar da var mı?

RUFE: Yedi tane. Baldızımın çocukları.

(Ellerinde yiyeceklerle üç dört komşu daha gelir. MAC GREGOR borazanını çıkarır. JOHNNY'NİN BABASI dışında herkes onun peşi sıra odadan çıkıp sundurmaya gider. MAC GREGOR solosunu tekrar çalmaya başlar. Bu kez çalamayacak kadar yaşlı ve güçsüzdür. Ama elinden gelenin en iyisini yaparak şarkıyı bitirir. JOHNNY'NİN BABASI gülümseyerek, kaşlarını çatarak, odanın içinde dolaşmaya başlar; bulunduğu yeri çok sevmektedir. Mutfak kapısı sessizce açılır, ESTHER KOSAK kapıda belirir. JOHNNY'NİN BABASI arkasını döner ve onu görür. Kız artık ağlamamaktadır. Avucunda sımsıkı tuttuğu bir şey vardır)

JOHNNY'NİN BABASI: (Sessizce) Merhaba Esther.

ESTHER: Johnny nerde?

JOHNNY'NİN BABASI: Gidip bulayım.

(KIZ, korkunç bir üzüntü ve yalnızlıkla tek başına diki-
lir orada. Bir süre sonra JOHNNY koşarak girer. Çok
heyecanlıdır. Ama kızın ruh halini hissedince hemen sa-
kinleşir)

JOHNNY: Merhaba, Esther.

ESTHER: Merhaba, Johnny.

JOHNNY: Ne oldu?

ESTHER: Babam bana şiirleri okudu.

JOHNNY: Ne?

ESTHER: (Avucunu açarak) Al. Bütün param bu.

(JOHNNY bir avuç dolusu bozuk parayı alır)

Noel için biriktiriyordum.

(ESTHER ağlamaya başlar ve koşarak evden çıkar)

JOHNNY: (Derinden etkilenmiş ve öfkeli; hem dokunaklı hem güzel hem de berbat bir şeyler sezinleyerek) Aman Tanrım. (Yüzü, o yaştaki oğlan çocuklarının o trajik ifadesine bürünür; ağlamaya başlar. Bozuklukları duvara fırlatır, hıçkıra hıçkıra ağlayarak yere çöker) Kim ister ki bunları?

(JOHNNY'NİN BABASI geri gelir)

JOHNNY'NİN BABASI: Johnny. (Yaklaşır) Johnny?

JOHNNY: (Kızgın, hıçkırarak) Bana para getirdi.

JOHNNY'NİN BABASI: Ağlamanın yararı yok, Johnny.

JOHNNY: (Ayağa fırlar) Kim ağlıyormuş?

(Eskisinden de şiddetli bir ağlama tutturur)

JOHNNY'NİN BABASI: Git yüzünü yıka. Geçti.

JOHNNY: (Giderken) Bir yerde bir terslik var.

(MAC GREGOR solosunu bitirir. Herkes, bir yerlerde bir terslik olduğunun farkındadır ve hürmet dolu bir sessizlik içindedir. MAC GREGOR'un konuşmaya başladığı duyulur)

MAC GREGOR: (Mecalsiz) Yıllar, dostlarım. Yolun sonuna geldim. Artık size çalamayacağım için çok üzgünüm. Sağ olun. Sağ olun.

(JOHNNY'NİN BABASI odada volta atmaktadır. Sofraya oturup yiyeceklere bakar. MAC GREGOR ve BÜYÜKANNE de içeri girip sofraya otururlar. Köpek köşede yatmaktadır)

MAC GREGOR: (*Sürahi'yi alıp biraz su içer*) Çalmama izin vermeyeceklerdi. (*Bir yudum daha içer*) Borazanımı alıp götürdüler. (*Bir yudum daha içer*) Hastasın dediler. (*Bir yudum daha içer*) Ben boğa kadar güçlüyüm. Beni almaya gelirlerse, ölüyormuş numarası yapacağım. Kral Lear'daki ölüm sahnesini oynayacağım. Bütün ölüm sahnelerini oynayacağım.

(JOHNNY ciddiyle gelir. Herkes masadadır. BÜYÜK KANNE dışında kimse hiçbir şey yemez. Uzun bir sessizlik. Yaşlı kadın yemeyi bırakır)

JOHNNY'NİN BÜYÜKANNESİ: Ne oluyor? Bu korkunç keder niye?

(MAC GREGOR ayağa kalkar)

MAC GREGOR: (*Shakespeare'den hatırladığı dizeleri okuyarak, bazılarını da uydurarak*). Uğuldayın rüzgârlar, uğuldayın. Çatlayıncaya kadar şişirin yanaklarınızı! Kudurun! Uçurun dünyayı! Seller, kasırgalar, tepemize boşanın, sulara gömün kuleleri rüzgârhorozlarına kadar. Düşünce hızıyla çakıp sönen kükürtlü alevler, şu ak saçlı başımı alazlayın! Dinleyin gökler var gücünüzle! Yağdırın, saçın ateşlerinizi! Sellere boğun bizi! Size koca bir ülke vermedim, evlatlarım da demedim. İşte kölenizim artık, zavallı, düşkün, dermansız Ve hor görülen bir ihtiyarım. Olmak ya da olmamak... (Trajik) Olmak- Olmak- Ne? Bir soytarı mı? Talihin maskara ettiği biri mi? Evine, savaşa ve aşka sırt çevirmiş biri mi? Ben suçlu değil, davacıyım. Silahlar! Silahlar! Kılıçlar! Ateş! Burada her şey yozlaşmış! Şu minik köpeklerim bile bana havlıyorlar! Tray, Blanch, Sweetheart,

tanımıyor musunuz beni? Yo yo, işte deliliğe giden yol bu, kaçınmam gerek bundan! Artık düşünmemeliyim. (JOHNNY, o yanına gidip diz çöker) Gel çocuğum, sen ne âlemdesin? Üşüyor musun? Rahat bırakın beni! Yüreğimi parçalamak mı istiyorsun? Zavallı, saf çocuğumu astılar benim. Hayır, hayır, hayır, hayat izi görünmüyor! Bir köpek, bir at, bir fare yaşasın da, sende bir solukçuk hayat niçin bulunmasın? Seni asla bir daha göremeyeceğim. Asla, asla, asla, asla! Yalvarırım açın şu düğmelerimi! Hepiniz sağ olun! İşte, görüyorsunuz, değil mi? Bakın, bakın dudaklarına! Bakın oraya, bakın oraya!

(MAC GREGOR oynarken JOHNNY dönüp yerdeki bozuk paraları teker teker toplayıp inceler. Odaya mutlak bir sessizlik hâkimdir. Dışarıdan bir at ve arabanın sesi duyulur; sonra sundurmada ayak sesleri, sonrasında da kapının çalınışı. JOHNNY'NİN BABASI kapıya gider. Gelenler huzurevindendir; PHILIP CARMICHAEL ve iki güvenlik görevlisi. Görevliler kapıda hazırda dururlar)

CARMICHAEL: Borazanın sesini duyduk. O, çok hasta. Geri götürmeye geldik.

JOHNNY'NİN BABASI: Lütfen içeri gelin.

(CARMICHAEL girer)

JOHNNY'NİN BABASI: (MAC GREGOR'a) Bay MacGregor. (Cevap gelmez) (Daha yüksek sesle) Bay MacGregor. (Yaklaşır) Bay MacGregor. Bay Mac...

(CARMICHAEL telaşla yaşlı adamın yanına gidip onu muayene eder)

CARMICHAEL: Ölmüş.

JOHNNY: Hayır. Rol yapıyordu.

JOHNNY'NİN BABASI: Tanrı şahittir, o, zamanımızın en büyük Shakespeare aktörüydü.

CARMICHAEL: Bu olay burada olduğu için çok üzgünüm.

JOHNNY'NİN BABASI: Neden olmasın? Neden burada olmasın? O burada olmasını istiyordu.

JOHNNY: Rol yapıyordu baba. O ölmedi. (MAC GREGOR'un yanına gider) Öldünüz mü Bay MacGregor?

(Tabii ki cevap gelmez)

CARMICHAEL: Götürelim.

JOHNNY'NİN BABASI: İşte borazanı. Bunu ondan ayırmayın.

(JOHNNY'NİN BABASI, MAC GREGOR'u kaldırır ve dışarı taşır. Görevliler onu alıp caddeye götürürler. Akşamüstü güneşinin ışığı, oyunun başlangıcındaki yoğunluğa ulaşır. Atlı araba gider. Garip bir sessizlik olur, ardından, uzaklardan zayıf bir borazan sesi duyulur. Kapı çalınır. Genç çift gelmiştir. BEBEK ağlamaktadır. İçeri girerler)

KADIN: Bebek çok yorgun ve uykusuz.

JOHNNY'NİN BABASI: Ev hazır. (JOHNNY'ye) Eşyalarını topla. (BÜYÜKANNE'ye, Ermenice) Gidiyoruz.

(Kanapenin altından hasır bir valiz çıkarır. İçine şiirlerini, kitaplarını, zarflarını doldurur, yanlarına da bir somun ekmekle birkaç başka yiyecek koyar. Yaşlı kadın başını ve omuzlarını bir şalla sarar. JOHNNY bütün

ıvır zıvırını bırakır, yalnızca bozuklukları alır. BEBEK ağlamayı keser. Köpek JOHNNY'nin peşindedir. Müziğin yoğunluğu artar)

KOCA: Çok teşekkür ederiz.

KADIN: Gidecek yeriniz var mı?

JOHNNY'NİN BABASI: Evet, var. Hoşça kalın.

KARI-KOCA: Güle güle.

(Evden çıkarlar. Caddede)

JOHNNY: Biz nereye gittiğimizi sanıyoruz acaba, baba?

JOHNNY'NİN BABASI: Takma kafana Johnny. Peşimden gel yeter.

JOHNNY: Tam olarak nerede bilmiyorum ama bir yerlerde bir terslik var baba.

(Müzik yükselir. Caddede yürürler)

PERDE

MAC GREGOR: Delikanlı, yüreği burada değil de dağlar-
da olan yaşlı bir adama bir bardak su getirebilir misin?

JOHNNY: Ne dağları?

MAC GREGOR: İskoçya'nın dağları. Getirebilir misin?

JOHNNY: Yüreğinin İskoçya'nın dağlarında ne işi var?

MAC GREGOR: Yanıyor yüreğim orada. Bana bir bardak
soğuk su getirir misin?

JOHNNY: Senin annen nerede?

MAC GREGOR: (Uydurur) Annem Tulsa, Oklahoma'da,
ama yüreği orada değil.

JOHNNY: Nerede yüreği?

MAC GREGOR: (Yüksek sesle) İskoçya'nın dağlarında.
(Yumuşak) Delikanlı, çok susadım ben.

JOHNNY: Nasıl oluyor da senin bütün sülalenin yürek-
leri hep dağlarda oluyor?

MAC GREGOR: (şekspiryen bir edayla) Biz böyleyiz işe.
Bugün var, yarın yok.

JOHNNY: Annenin annesi nerede?

MAC GREGOR: (Yine uydurur ama bu kez tepesi atmış-
tır) Vermont'ta, White River diye küçük bir kasabada.
Ama yüreği orada değil.

JOHNNY: Onun da zavallı solgun yüreği dağlarda mı?

MAC GREGOR: Tam üstüne bastın. Dağlarda. Oğlum,
ldm bittim susuzluktan.

ISBN 9786052100455

9 786052 100455

